

Št. 1881

Vabilo

Na osnovi § 57 zakona o organizaciji gasilstva slicujemo

redno letno skupščino

Gasilske zajednice dravske banovine za nedeljo, dne 10. aprila 1938 ob 9. uri dopoldne v Verandni dvorani hotela Union v Ljubljani.

Dnevni red :

1. Otvoritev.
2. Čitanje zapisnika III. redne glavne skupščine z dne 25. aprila 1937.
3. Izvolitev dveh overovalcev zapisnika.
4. Poročilo poslovalcev osrednjega odbora:
  - a) starešine,
  - b) tajnika,
  - c) blagajnika,
  - č) gasilskega inspektorja.
5. Poročilo nadzornega odbora.
6. Odobritev proračuna za l. 1938.
7. Poročilo o »Gasilcu«.
8. Poročilo »Samopomoči«.
9. Izpremema pravilnika »Samopomoči«.
10. Odobritev pravil »Nabavljalne zadruge«.
11. Samostojni predlogi.
12. Slučajnosti.

V smislu § 52 toč. 5 zakona o organizaciji gasilstva je mogoče razpravljati o predlogih članov zajednice samo tedaj, če so predloženi starešinstvu vsaj 3 dni pred skupščino.

Vsaka župa pošlje na skupščino zajednice po dva predstavnika v smislu § 32 in § 50 zakona o organizaciji gasilstva.

Vsi predstavniki gasilskih žup morajo imeti poverilnice Gasilske zajednice, s katerimi se izkažejo, da so upravičeni zastopati župo na skupščini zajednice.

Po § 50 zakona o organizaciji gasilstva sestavljajo skupščino zajednice: osrednji in nadzorni odbor ter po dva predstavnika vsake župe.

Vabimo vse člane zajednice, da se sklicane skupščine gotovo udeležijo.

Z gasilskim: NA POMOČ!

Mežek Franc, l. r., tajnik. Dr. Kodre Anton, l. r., starešina.

Na delo tedaj

ki čaka na nas in ga mi moramo sprejeti in opraviti. Kajti ni drugega poleg nas in ga ne bo kmalu za nami, ki bi to delo, nam namenjeno, opravil namesto nas.

Mnogo je tega dela in za vsakega izmed nas ga je zadosti. Poglejmo po naših vaseh in trgih in mestih in svoje vrste preštejmo, pa ugotovimo: Svoje delo moramo opraviti, pa čimprej ga moramo končati! Naše vrste so preohlapne in jih moramo strniti, predno svoje delo začnemo. Kakor vojaki, ki v močni armadi in v discipliniranih in strnjenih borbenih edinicah zmagujejo, moramo tudi mi biti. Vsi gasilci v naših rojih morajo biti ko stražarji pred sovražnikom: Vedno in budno na straži! In v vodih, ki čujejo dan in noč, moramo svoje mrtve straže imeti, vsak čas pripravljene sovražnika napasti ali njegov napad odbiti. Čete naše pa, te prve in najmočnejše edince naše, naj bodo jedro in matica naših delavcev-borcev.

Strnimo svoje vrste! Postavimo se drug poleg drugega, ramo ob rami. Naj ne bo med nami nobenega, ki bi se odmikal niti od svojih tovarišev in ne od dela. In kakor smo postavljeni v urejene vrste v naših edinicah pri vajah, tako vedno in povsod v urejenih vrstah opravljajmo svoje delo, ki smo ga prostovoljno sprejeli.

Sovraštva med nami ne sme biti, le pravo tovarišstvo in prijateljstvo naj vlada! Kajti mnogokrat bomo v hudih stiskah in takrat bi nam tudi samo senca sovraštva med nami mogla škodovati. Le mali pomislek, ali naj svojemu neprijatelju pomagamo, bi mogel o življenju odločiti. Za dobrega prijatelja in tovariša nimamo pomislekov v največjih nevarnostih in nas takrat vezi prijateljstva še močneje povežejo. Zato v naših vrstah vladaj pravi duh! Za nas same gre in za naše lepo delo.

To naše delo! Naš narod je ubog in reven, kadar je v stiskah in v sili. Pomaga si sam, saj mu je Bog v dušo dal in v srce zapisal pravico do samoobrambe. Naj pa so moči in volja naroda našega še tako močne, v nadlogah in stiskah brez naše pomoči ne sme ostati. Že zato, ker smo mi iz njega prišli in ker smo njegovi ostali, ker moramo povsod in vselej z njim povezani biti, bomo svojo izurjenost in svojo dobro voljo, svoje telesne in duševne moči in svoje gasilske in samarijanske priprave njemu v službo postavili.

Kako bi mogli ob strani stati in prekrizanih rok opazovati velikansko borbo naroda našega za samoohranitev! Ali ni ostuden zločin, ko sin malomarno gleda, kako mu mater ubijajo! In je ravnotako ostuden zločin, če mi malomarno opazujemo in se ne ganemo, ko se narod naš brani pred gmotno in duševno škodo. Mi moramo z njim in za njega vmes poseči! Ne samo, ko mu premoženje in lastnino čuvamo, tudi ko je treba dušo in samobit njegovo braniti.

Zopet imamo celo leto pred seboj. Naj bo to leto delu namenjeno in posebno delu za narod naš! Najlepše bo, če bomo letos svoje vrste izčistili in jih strnili, da bomo ko vojaki v četah naših lažje in uspešnejše delo začeli, nadaljevali in morda končali.

Na delo tedaj! Veliko je to delo. Naša pripravljenost in naša požrtvovalnost bosta dobili smisel, ker bosta služili največjemu cilju: naši narodni skupnosti.

Vedno nas pa mora zavest našega prostovoljnega dela hrabriti, saj je naše delo morda bolj ko katero drugo za narod. Ponosni smo, ker smemo biti služabniki svojega naroda. Ne pričakujmo nagrad in ne osebnih priznanj in ne zahtevajmo jih. Kdo bo štel vse tiste neštete vaje, ki jih bomo v tem letu načeli, kdo bo ocenil vse delovne ure, ki jih bomo v svoji lepi službi porabili? Kdo bo vse naše napore pri požarih zapisal in kdo nam bo ure spanja, ki jih za bližnjega žrtvuujemo nadomestil? Kdo vse to? — Bog, ki vse vidi in ve! On nam bo poplačal. In narod naš nam bo hvaležen, tiho hvaležen. Mi bomo pa srečni v tihem svojem delu.

Mnogo je vsega! Na delo tedaj!

Službene vesti

Vesti starešinstva Gasilske zveze

S 57. seje starešinstva Gasilske zveze dne 23. februarja 1938: V Beogradu bo letos **velika mednarodna letalska razstava**. V okviru te razstave naj bi bila tudi posebna gasilska razstava, katero hoče pripraviti in urediti prostovoljna gasilska četa Zemun matica, zveza naj bi pa v ta namen dala večjo denarno podporo. — Zveza bo celo stvar po posebnem odboru proučila in pri razstavi sodelovala, če bo mogoče dobiti denarna sredstva. (Zveza še ni dobila od ministrstva izplačanega prispevka za tretje četrtletje v znesku 150.000 din in seveda tudi ne za četrto četrtletje proračunskega leta. Ako do 31. marca prispevek ne bo izplačan, bo gasilska zveza oškodovana za 300.000 din, ker se po 1. aprilu ne sme nič več izplačati. — Opomba uredništva.)

Za požarno službo na jugoslovanskih železnicah je treba pripraviti in uveljaviti nov pravilnik. Načrt je že bil svojčas pripravljen in bi naj gasilska zveza dala svoje pripombe k načrtu. V ministrstvu za notranje zadeve se pa pripravlja uredba o požarni policiji in požarni službi za celo državo. Dokler ne bo ta uredba uveljavljena, zveza ne more dati svojih pripomb k pravilniku o požarni službi na železnicah in se bodo pripombe šele pozneje dale.

Vrhovni inspektor gasilske službe in podstarešina Snaj sta poročala o **tečajih**, ki jih prireja Gasilska zajednica dravske banovine. Starešinstvo je sklenilo, da zastopajo Zvezo pri izpitih, ki se po tečajih vršijo, člani zvezine uprave Snaj, dr. Kodre, Kramberger in Jenko.

Zvezina pisarna bo sestavila nove **statistične podatke** o jugoslovanskem gasilstvu in njegovem delovanju ter se bodo ti podatki objavili.

Gasilska zajednica vrbaske banovine (Banja Luka), v kateri niso organizirane gasilske župe, je predložila predlog, naj se ona **sredstva iz 4% gasilskega sklada**, ki so po zakonu namenjena župam, dajo na razpolago zajednici. Način razdelitve gasilskega sklada je pa določen z zakonom, zato zveza ne more ničesar v tem pogledu storiti, dokler ne bo zakon spremenjen.

Gasilska zajednica drinske banovine v Sarajevu je zaprosila zvezo, da ji zagotovi **prispevek 50.000 din za gasilski izlet v Zenico** v letošnjem poletju. O tej prošnji se bo razpravljalo pri proračunu.

Na Hrvaškem so se vršili občni zbori gasilskih čet. Na teh občnih zboreh so čete tudi glasovale o znanih predlogih g. Dolanskija na gasilskem kongresu v Zagrebu dne 15. avgusta lanskega leta. Od okroglo

900 čet se jih več ko polovica sploh ni izjavila o predlogih in je verjetno, da so proti njim, za predloge pa se je izjavilo le 213 čet.

Zahteva se, da bi bili gasilci (člani gasilskih čet) oproščeni **plačila državnih taks za spričevala o položenih gasilskih izpitih**, oziroma za potrdila o pridobljenih pravicah. Taka zahteva je upravičena, saj gasilci spričeval in potrdil ne potrebujejo za svoje osebne koristi. Zveza bo predložila ministrstvu financ posebno prošnjo v tej zadevi in zahtevala oprostitev plačevanja državnih taks (kolekov).

Zveza je dobila **pripombe ministrstva vojske na svoj vadnik** ter se bo o njih razpravljalo na prihodnji seji zvezine uprave. (Opomba uredništva: Pripombe ministrstva vojske naš slovenski vadnik za redovne vaje le malo zadenejo. Najvažnejša pripomba je ta, naj bi se naši roji imenovali »desetine«, kadar pa bi nastopalo več čet redovnih edinic, bi se morali ravnati po pravilih za bataljonske vaje. Župne starešine, ki bi poveljevali župam-bataljonom, bi se imenovali »komandanti bataljonov«. Štirje bataljoni-župe sestavljajo polk. — Večino pripomb vojnega ministrstva je v našem vadniku že upoštevanih, le te tri, ki smo jih navedli, niso. Če bo potrebno te pripombe sprejeti, nam ne bodo prizadevale nikakih težkoč.)

Zveza bo napravila posebne preglede gasilstva v moravski, vardarski in savski banovini, in sicer po posebnem načrtu. Pregledom bo prisostvoval tudi zastopnik inspekcije narodne brambe.

Razpis Gasilske zveze št. 764 od 22. februarja 1938 glede uporabe gasilskih avtomobilov za prevoz ljudi.

Vsem gasilskim zajednicam in gasilski župi Beograd-Zemun-Pančevo.

Pogoste pritožbe, da se gasilski avtomobili uporabljajo za negasilske namene, posebno za prevoz ljudi na razne zabave in veselice, so dale starešinstvu zveze povod, da je o tej zadevi na svoji seji dne 19. jan. 1938 posebej razpravljalo. Po stvarnih ugotovitvah je prevladalo mnenje, da se gasilski avtomobili (avto-tanki, avtomobili z gasilsko opremo, lestvami in dr.) ne bi smeli v nikakem primeru rabiti za kakršnekoli druge namene, razen samo za gasilske. Zato je starešinstvo sklenilo, da se uporabljanje gasilskih avtomobilov za negasilske namene popolnoma in brez izjeme prepove.

Gasilski avtomobili, ki so urejeni samo za prevažanje ljudi in tudi osebni avtomobili, ki jih gasilske čete morda imajo, se lahko uporabljajo za prevoz ljudi k gasilskim prireditvam, če niso druga prevozna sredstva na razpolago.

Ta razpis naj gasilske zajednice objavijo vsem podrejenim ustanovam in edinicam z opozorilom, da se strogo po njem ravnaajo in da vsak prestopok v tem pogledu kaznujejo.

(Gasilska zajednica dravske banovine v Ljubljani, dne 26. febr. 1938, št. 1547.)

Vesti starešinstva Gasilske zajednice za dravsko banovino

Seja osrednjega odbora Gasilske zajednice dravske banovine v Ljubljani, dne 28. februarja 1938.

Preminul je dolgoletni gasilski kurat, prečastiti g. kanonik dr. Michael Opeka, velik sotrudnik gasilstva in častni član p. g. č. Ljubljana-

mesto. V počastitev njegovega spomina mu je zaklical osrednji odbor trikratni »Slava!«.

Dne 19. januarja je bila v vseh gasilskih ustanovah **proslava rojstnega dne našega Visokega Pokrovitelja** Nj. Vis. kraljeviča Tomislava. Uprava se je s hvaležno vdanostjo spominjala svojega Pokrovitelja z željo, da ga ohrani Bog tako v njegovi mladosti, kakor tudi v bodoči moški zreli dobi mnoga leta našem gasilstvu v korist in ponos.

Osrednji odbor je vzel na znanje **tolmačenje §§ 14., 15. in 16. glede častnega članstva**, kakor ga je sprejela uprava Gasilske zveze v Beogradu na seji dne 5. februarja 1938. (Glej »Gasilca« 2. številka, 1938, str. 33! — Op. uredništva.)

Po novem letu so se vršili **strokovno-tehnični gasilski tečaji** v Celju in Mariboru, v Ljubljani pa so se začeli 7. marca. Gasilci se zelo zanimajo za te tehnične tečaje in je tudi udeležba polnoštevilna. Po tečajih se vršijo tudi izpiti za poveljnike. Vseh dosedanjih tečajev se je udeležilo 322 gasilcev iz 13 žup. (Glej posebno poročilo v današnji številki! — Opomba uredništva.)

Gasilske župe prirejajo v smislu poziva Gasilske zajednice v lastnem delokrogu župne **administrativne tečaje**; poročila o tečajih je prejela zajednica od 12 gasilskih žup, dočim jih od ostalih 14 žup še ni prejela, dasi so se v večini žup tečaji že vršili.

Prošnje za izredne podpore se bodo reševale, ko bo zajednica prejela subvencijo od Gasilske zveze v Beogradu.

S srebrnim križcem Gasilske zajednice je odlikoval osrednji odbor nekatere zaslužne gasilce posameznih gasilskih žup, ki so tozadevno utemeljene predloge predložile.

Revizija pri p. g. č. Slovenj Gradec je dokazala, da tamošnje čete ne zadene nobena krivda (z ozirom na notico v nekem dnevniku). Naslednja **revizija pri p. g. č. Prevalje** z ozirom na dogodke pri požaru pa je ugotovila, da je bil glavni vzrok nesreče nedisciplinirana prevelika vnetost in neposlušnost ponesrečenih gasilcev. (Glej poročilo v letošnji 2. številki! — Opomba uredništva.)

Osvoji se predlog, da se napravita dva **tečaja za župne starešine in njih namestnike**, in sicer v Ljubljani 15. marca, v Mariboru pa 28. marca t. l. radi poveljevanja po novem Vadniku.

Podstarešina Gasilske zveze tov. Snaj Franc je poročal obširneje o **razmerah gasilstva v naši državi**, posebno med Hrvati, ter o zadnji zvezini seji. Poročal je tudi o imenovanju štirih novih članov v upravo Gasilske zveze, o čemer je zavzela naša Gasilska zajednica svoje stališče.

Osrednji odbor je odobril **pravila za »Nabavljalno zadrugo« in pravila »Samopomoči«.**

Sprejeta je bila pogodba za nezgodno zavarovanje gasilcev; zavarovanje ni obvezno.

»Gasilec« mora biti članom na razpolago! Od nekaterih strani prihajajo tako na Gasilsko zajednico, kakor tudi na »Gasilca« pritožbe od strani članstva, da četini tajniki ne dajo članom »Gasilca« na vpogled in čitanje. Opozarjamo vse tov. gasilske čete, da mora biti list »Gasilec« vedno na razpolago v prostorih čete tako, da ga lahko vsak poljubno čita. — Gasilska zajednica.

Strokovni izpiti. Okrožnica vsem tov. gasilskim župam in četam. Št. 2021/38, Ljubljana, 16. III. 1938.

Po določilih § 72 zakona o organizaciji gasilstva in čl. 2 predpisov o strokovni izobrazbi gasilskih častnikov, podčastnikov in gasilcev mora vsak poslovalec položiti strokovni izpit.

Po čl. 14 predpisov o strokovni izobrazbi gasilskih častnikov, podčastnikov in gasilcev iz leta 1934 pa je smatrati, da so one osebe, ki so kdaj koli pred uveljavljenjem teh predpisov vršile v gasilski službi posle, za katere se zahteva strokovni izpit, izpolnile določbe, predvidene v čl. 2 teh predpisov, to se pravi, kakor da so izpit opravile, ako so izvrševale dotične posle najmanj 3 leta, in sicer za oni najvišji čin, oziroma položaj, ki ga je kdo v tej dobi zavzemal.

Tako tolmačenje Gasilske zveze kraljevine Jugoslavije v Beogradu je tudi lanskoletna skupščina Gasilske zajednice z dne 25. aprila osvojila kot edino pravilno.

Nadrejena gasilska edinica (gasilska ustanova) jim mora priznati sposobnost. Takim poslovalcem ni treba delati izpitov. Možna je pritožba na višjo gasilsko edinico.

Točno je ugotoviti, kateri sedanji in bivši poslovalci gasilskih edinic so izvrševali posle, za katere se zahteva strokovni izpit in katerim je možno glasom prednjega izpit priznati.

Vsled tega naj vse gasilske edinice takoj napravijo seznam vseh onih funkcionarjev, ki so že 3 leta kdaj koli pred letom 1934 vršili posle, za katere se zahteva častniški izpit. Poimenski seznam mora vsebovati vse osebne podatke posameznika. Te sezname naj gasilske čete predlože gasilskim župam do 15. aprila t. l.; gasilske župe naj jih dostavijo Gasilski zajednici do 1. maja t. l.

D r. K o d r e A n t o n , l. r., starešina.

M e ž e k F r a n c , l. r., tajnik.

Naši tečaji

Gasilska zajednica dravske banovine v Ljubljani prireja posebne tečaje za izobrazbo gasilskih častnikov.

I. Po župah se vršijo administrativni tečaji, ki nudijo potrebno izobrazbo administrativnim poslovalcem, tako predvsem predsednikom, tajnikom in blagajnikom; istočasno se jih seznanj tudi z gasilskimi zakonitimi predpisi.

II. Za izobrazbo poveljnikov prireja zajednica posebne strokovno-tehnične gasilske tečaje. V teh tečajih se predava tečajnikom vsa ona tvarina, ki je četrnim poveljnikom nujno potrebna in tudi s predpisi o strokovni izobrazbi gasilskih častnikov, podčastnikov in gasilcev predpisana. Tečaji trajajo po štiri dni, peti dan pa polagajo tečajniki izpite po tvarini za izpite poveljnikov.

Gasilska zajednica dravske banovine ima 945 odobrenih in priznanih gasilskih čet; zato mora prirediti najmanj 24 strokovno-tehničnih tečajev za poveljnike, ako hoče izobraziti v vsaki četi vsaj po enega častnika, oziroma poveljnika, ker več kot povprečno 40 udeležencev naenkrat ne more prisostvovati takemu tečaju, ako naj dosežejo tečaji res svoj pravi namen. Vendar pa tečaji po številu 24 ne bodo zadostovali, temveč je

Tečajniki, izpitna komisija in vodstvo četrtega gasilskega tehničnega tečaja v Celju od 6. do 9. februarja 1938.

Tečajniki, izpitna komisija in vodstvo petega gasilskega tehničnega tečaja v Celju od 20. do 23. februarja 1938.

treba gledati na to, da imamo v vsaki četi vsaj po dva izšolana gasilca. To se pravi, da mora biti prirejenih vsaj 50 tečajev. Gasilska zajednica je imela skozi cele mesece dosti truda in žrtev, da je izvršila vse predpriprave, vso snov, predavatelje in slično, da so se tečaji mogli brezhibno vršiti. Vsled tega je bilo zamujenega dokaj časa in bo treba letos že zgodaj v jeseni pričeti zopet s tečaji.

Prireditve enega strokovno-tehničnega tečaja stane zajednico ca. din 5.000.— do din 6.000.—. Tečajnikom preskrbi namreč zajednica brezplačno hrano in stanovanje za časa trajanja tečaja, dočim morajo prevozne stroške nositi posamezne čete.

Dosedaj je Gasilska zajednica dravske banovine v Ljubljani priredila že 10 takih tečajev, in sicer: 5 tečajev v Celju in 5 tečajev v Mariboru.

Pregled o tečajih in izpitih do 11. marca 1938

Tečaj v	Trajanje	Število tečajnikov	Datum izpita	O c e n a				
				odlično	dobro	popravni izpit	nezdostno	vseh kandidatov
I. Celju . . .	12-15. dec. 1937	38	16. dec. 1937	11	20	4	—	35
II. Celju . . .	9.-12. jan. 1938	41	13. jan. 1938	8	19	8	2	37
III. Celju . . .	23.-26. jan. 1938	33	27. jan. 1938	11	17	3	—	31
IV. Mariboru . . .	5. - 8. febr. 1938	48	9. febr. 1938	21	21	4	—	46
V. Celju . . .	6. - 9. febr. 1938	38	10. febr. 1938	13	22	1	1	37
VI. Mariboru . . .	12.-15. febr. 1938	42	16. febr. 1938	18	22	2	—	42
VII. Mariboru . . .	19.-22. febr. 1938	41	23. febr. 1938	11	28	1	—	40
VIII. Celju . . .	20.-23. febr. 1938	41	24. febr. 1938	13	19	7	—	39
IX. Mariboru . . .	5. - 8. marca 1938	49	9. marca 1938	15	33	—	—	48
X. Ljubljani . . .	7.-10. marca 1938	50	11. marca 1938	18	23	7	2	50
		421		139	224	37	5	405

Pregled uspehov po župah do incl. VIII. tečaja

	Kandidatov	%	Izpit napravilo		Z odliko	
			število	%	število	%
Brežice	20	6.5	10	50	2	10
Celje	76	25	68	89.5	28	37
Dolnja Lendava	19	6.2	19	100	5	26.4
Dravograd	10	3.2	10	100	5	50
Gornji grad	24	7.8	21	87	9	37.5
Krško	10	3.2	8	80	1	10
Laško	7	2.3	6	84.4	4	57
Ljutomer	32	10.3	28	87.7	13	40.7
Maribor desni breg	5	1.6	4	80	3	60
Murska Sobota	31	10.2	31	100	10	32.3
Ptuj	31	10.2	29	93.6	14	45.2
Šlovenj Gradec	23	7.4	21	91.4	4	17.4
Šmarje	19	6.2	19	100	8	42
	307		274		106	

Enajsti strokovno-tehnični gasilski tečaj se je pričel dne 7. marca t. l. v Ljubljani in je trajal do incl. 10. marca t. l.

Tečajniki so poklicani iz različnih petih žup, in sicer: iz gasilske župe sreza Ljubljana-okolica, Kamnik, Kranj, Radovljica in Škofja Loka; od vsake čete pride zaenkrat na vrsto le po en kandidat. Pozvani in prijavljeni tečajniki so se zbrali v nedeljo, dne 6. t. m. med 6. in 7. uro zvečer v Ljubljani, kjer se jim je prečital poslovni red, nato razdelil urnik. Dala so se jim točna in striktna navodila, ki se jim morajo za časa trajanja tečaja brezpogojno pokoravati in so v to svrhu morali tudi podpisati posebne prijavnice.

Vse predmete po urniku je predavalo 13 predavateljev. Strokovno-tehničnega tečaja v Ljubljani se je udeležilo 51 tečajnikov. Vsak dan so bile zjutraj od pol 7. do 7. ure gimnastične in redovne vaje, ki jih je vežbal dežurni častnik. Nato je bil zajutrak in po kratkem odmoru predavanje. Zvečer je bila od 18. do 19. ura za diskusijo, potem pa večerja in po večerji skupen odhod ob pol 9. uri v vojašnico Vojvode Mišiča, kjer je dala na razpolago vojaška uprava dve posebni sobi s posteljami za prenočevanje tečajnikov.

Z zadovoljstvom je treba zabeležiti dejstvo, da so se vedli tečajniki tako vzorno, da s strani vojaške uprave ni bilo slišati niti najmanjše pritožbe, kar je vsekakor pripisovati dobri nadzorni službi tečajnega vodstva.

Predavanja so bila v dvorani Rokodelskega doma (I. nadstropje) v Ljubljani; tu so dobivali tečajniki tudi celodnevno hrano.

Redovne vaje se vadi na dvorišču Rokodelskega doma, praktične vaje z orodjem pa v orodišču gasilskega doma prostovoljne gasilske čete Ljubljana-Vič. Po zaključku predavanja so si tečajniki tudi ogledali prostore, opremo in orodje ljubljanske poklicne gasilske čete in prostovoljne gasilske čete Ljubljana-mesto.

Posebej je treba omeniti, da je otvoritvi tečaja v ponedeljek, dne 7. t. m. ob 7.45 uri zjutraj prisostvoval predsednik mestne občine ljubljanske g. dr. Juro Adlešič.

Ob zaključku tečaja v četrtek, dne 10. t. m. zvečer sta posetila tečajnike v predavalnici gospod ban dravske banovine g. dr. Marko Natlačen ter v zastopstvu divizionarja komandant ljubljanskega vojnega okrožja g. polkovnik Ljubomir Živanović. Lepa zaključna prireditev se je spremenila v pravo manifestacijo našega gasilstva; poseben sijaj je dal lep in vzpodbuden nagovor gospoda bana. Pred oficijelnim zaključkom se je starešina zajednice spomnil tudi našega kraljevskega doma, nakar so tečajniki ob spremljevanju klavirja zapeli državno himno. Lepemu zaključku je prisostvoval v imenu Gasilske zveze kraljevine Jugoslavije tov. vrhovni inspektor Pintar Ilija iz Beograda.

Pri izpitih dne 11. marca 1938 so sestavljali izpraševalno komisijo:

Pintar Ilija, vrhovni inspektor Gasilske zveze kraljevine Jugoslavije v Beogradu kot predsednik; dr. Kodre Anton, starešina Gasilske zajednice dravske banovine v Ljubljani; Mežek Franc, tajnik Gasilske zajednice dravske banovine v Ljubljani; ing. Dolenc Franc, gasilski inspektor; Gliha Franc, namestnik starešine gasilske župe sreza Ljubljana-okolica; Dolinar Jože, starešina gasilske župe sreza Litija; dr. Mis Franta kot zdravnik in član uprave gasilske župe Ljubljana-mesto (kot predstavnik mestne občine ljubljanske).

Kaj pravijo o tečajih tečajniki?

Vodstva tečajev v Celju, Mariboru in Ljubljani, pa tudi Zajednica sama dobivajo razne dopise, v katerih tečajniki opisujejo vtise na tehničnih tečajih. Med drugimi je tov. Horvat iz Ptuja, ki se je udeležil tečaja v Mariboru in z odliko napravil izpit, na skupščini gasilske župe Ptuj poročal sledeče:

Odzval sem se vabilu tov. župnega starešine, da v kratkem povem, kako je bilo na I. strokovno-tehničnem gasilskem tečaju v Mariboru, ki se je vršil od 5. do 10. t. m.

Tečajniki in vodstvo tretjega gasilskega tehničnega tečaja v Mariboru od 19. do 23. februarja 1938.

Prav gotovo ima vsaka četa po enega takšnega tečajnika, oziroma bodo še posamezni člani čet prišli v tečaj. Dobro pa je, da slišite poročilo, da boste vedeli, v čem in kako so nas poučili.

Predpisi o strokovni izobrazbi gasilskih častnikov točno predpisujejo, kaj mora gasilski častnik znati. Zadeva glede teh izpitov se vleče že par let. Vsled pomanjkanja podrobnih načrtov, kreditov za izpite in vsled nepripravljenosti čet se ti izpiti doslej niso mogli vršiti. Naša gasilska zajednica si je s prireditvijo teh tečajev nadela veliko nalogo. Pravilno se zaveda, da je za izvršitev izpitov potrebna temeljita predpriprava. Vsak gasilec mora spoznati in se poučiti v administrativnem, tehničnem in organizatoričnem delu. Namen gasilskih tečajev je tudi, da se mlajši gasilci sistematično v tečaju pouče o teoretični in praktični izpopolnjenosti modernega gasilstva in da se usposobijo tako, kakor zahteva to današnji čas — primerno razmeram in orodju, ki ga sodobno

gasilstvo uporabljaja in se vsaj malo približamo modernemu in izvežbanemu gasilstvu v sosednjih državah. Dalje je tudi namen tečaja, da se naše gasilstvo priučijo ekonomično ravnati z razpoložljivimi sredstvi. Mnogo se prav z nepravilnim ravnanjem gasilskega orodja pokvari.

Na tečaju so bili podani pogoji za izobrazbo v reševalni službi, kakor tudi za obrambo pred napadi iz zraka in vsem ostalim potrebnim, kar je v zvezi s tem dvojim. Ves čas je na tečaju vladala stroga disciplina, ki je bila urejena popolnoma po vojaško. Prav pri tečajnikih se je najlepše opazila in prišla potreba discipline lepo do izraza. Čeprav smo bili zbrani iz najrazličnejših krajev, brez predhodnih vaj, smo vendar takoj vzorno izvajali redovne vaje in to brez preprirov, groženj in podobnega, vsak se je pač potrudil, da je naredil vse čim boljše. Ko bi naše čete imele takšno disciplino in izvežbanost, potem bi bili res druga armada v državi.

Tečaj je otvoril vodja tečaja I. podstarešina zajednice tov. Bogdan Pogačnik z nagovorom na tečajnike. Nato so se takoj pričela predavanja.

I. Zgodovino gasilstva, ki bi jo moral vsak gasilec vsaj v kratkem poznati, je predaval blagajnik župe Maribor-mesto tov. Ramšak. Isti predavatelj je govoril tudi o gasilski zakonodaji in podrobno razložil: ustavo — ministrstvo za telesno vzgojo naroda, zakone, ki se posredno tičejo gasilstva, n. pr. gasilec v službi (na požarišču je n. pr. javni organ kot orožnik). Gasilski zakon, njegov namen in važne točke, pravila gasilske službe. Važno je, da vsaj častniki gasilskih čet poznajo zakon in pravilnik in da si ga znajo pravilno razlagati.

II. Gasilska administracija, predaval župni starešina Maribor-desni breg tov. Klemenčič. V kratkem nam je podal nekaj primerov vodenja v gasilstvu predpisanih knjig in sestavljanja vlog za razne prireditve in poročanja višjim gasilskim ustanovam.

III. Prva pomoč pri nezgodah je bilo predavanje, ki je predvsem govorilo, kako ravnati v najnujnejših primerih. Zlom kosti, rane, opekline, zastrupljenja z dimom itd. Pri reševanju nas mora voditi predvsem načelo, da nastale škode ne povečamo, ker lahko z nepravilnim ravnanjem več škodujemo, kakor pa koristimo. Predaval je šef reševalnega oddelka mariborskih gasilcev dr. Bedjanič.

IV. Gasilska disciplina, predaval I. podstarešina zajednice tov. Bogdan Pogačnik. To je poglavje, o katerem se da mnogo na dolgo govoriti, vendar v glavnem: mi vsi smo prostovoljni gasilci in zato mora biti naša disciplina večja in trdnjša. Discipliniran pa naj bo vsak član, tako navaden, še bolj pa oni, ki je na višjem položaju. Za dosego dobre discipline je potrebno mnogo vaj. Največ discipline mora biti pri požaru. Malomarno pozdravljanje, kajenje na požarišču in pri nastopih, pijanost uniformiranih gasilcev in nerednosti pri uniformi, posebno nošenje raznih znakov, zastavic, šopkov itd., vse to ne spada v disciplinirano četo.

V. Vadnik. Vsem Vam je znano, da je lani v oktobru bil sprejet za našo zajednico nov vadnik in z njim poveljevanje v slovenskem jeziku. Za njegovo uveljevanje pa je potrebno mnogo vaj za poveljnike in moštva, da se ga privadijo in priučijo. Izdelan je po vojaškem vežbovniku, samo tam, kjer je šlo za odstranitev besed: marš, front itd. se povelja malo drugače glasijo, v bistvu so pa povelja enaka. Mi smo vse dneve tečaja vadili v slovenskem poveljevanju, pa je šlo dobro. Dobro bi bilo,

da bi župa pozneje po svojih okrožjih priredila sestanke poveljnikov in njihovih namestnikov ter skušala doseči enotnost izvajanja povelj, kar bi prišlo do izraza pri morebitnih skupnih prireditvah, ko bi bila enotna izvajanja res na mestu. O vadniku in poveljevanju je predaval tov. Kramberger, ki je tudi imel praktične vaje.

VI. Stavbarstvo in prva pomoč pri poplavah, predaval je g. inž. Lah. Z ozirom na požare, posebno po mestih in trgih, je potrebno, da gasilec pozna vrste in ustroj poslopij, stavbeni material itd. Ločiti mora material po gorljivosti, poznati trdnost različnih konstrukcij, v vsakem slu-

Tečajniki in vodstvo četrtega gasilskega tehničnega tečaja v Mariboru od 26. februarja do 1. marca 1938.

čaju pa njihovo vzdržljivost in podobno. Poznati mora enako zaščitne mere proti požarom in policijsko požarne predpise. Posebno podrobno poznavanje poslopij v svojem okolišu je dolžnost in naloga poveljnika. Prva pomoč pri poplavah pri nas ne pride tako v poštev, kot v nekaterih predelih države na jugu.

VII. Teorija gašenja, predaval prof. g. Modic. Poznavanje temperatur, kalorij, plamenišč, različnih tekočin, slabih in dobrih prevodnikov toplote itd. Izžarevanje prihaja pri požarih posebno v poštev za sosednje objekte ob gorečem poslopju in je treba na to posebno paziti. Izžareva-joča toplota gorečih poslopij je tudi nevarna za oči, zato nosijo gasilci očala pri gašenju. Vzdržljivost različnega materiala pri požaru in njegovo trdnost moraš poznati. Spoznavanje lakovnetljivih tvarin, tekočin in samovžigov (med slednjimi je tudi neposušeno seno, ki se zelo lahko vname). Spoznavanje eksplozij, njih učinkov, plinov, ki se pri tem razvijajo, pripomočkov, s katerimi gasimo posamezne tekočine, tako: peno,

pesek, vodo itd. Varnost lahko v nekaterih primerih povečamo z in-pregnacijo itd.

VIII. Hidromehanika (nauk o vodnih pojavih). Vodni curek, lastnosti vode, kako se širi pritisk v vodi, razne črpalke, vse to spada pod to poglavje.

IX. Obramba zoper napade iz zraka. Kakšna zaščitna sredstva imamo? Lahka: maske s cedilom. Težka: kisikov aparat ali Drägerjev aparat in inpregnirane obleke. Nevarnost dima in plinov, ki so lahko v njem, posebno v zaprtih prostorih. Strupeni plini, razdelitev po njihovi učinkovitosti, prva pomoč zoper nje in zaščitne mere. Letalski napadi in vrste bomb: strupene, razdiralne in vžigalne bombe. Iz česa so posamezne vrste bomb in s čim jih gasimo, oziroma s zavarujemo proti njim itd.

X. Gasilska strategija. To je spoznavanje terenskih prilik na požarišču, ki nam služijo za pravilno razdelitev dela pri požaru. Da se pa usposobi poveljnik in častniki je potrebno točno poznavanje svojega okoliša. Sem spada tudi dobro poznavanje vzdržnosti moštva in orodja.

XI. Gasilska taktika. Kako z malim moštvom in orodjem in z malo količino vode doseči velik uspeh? Vse to je pa odvisno od opreme in izvežbanosti moštva. Torej gasilska taktika nas uči, na kakšen način požar najhitreje pogasimo ali omejimo in kako ravnamo pri tem z moštvom in orodjem. Paziti se mora pri vsakem požaru tudi na eventuelni umik iz gorečega objekta. Sem spada še poveljevanje pri požaru in poznavanje dobrih in slabih okolščin pri požaru (veter, svetloba itd.).

XII. Tehnika gašenja. Ogenj delimo v tri požare (važno za povelj-nike za mesečna poročila župam): Mali požari so vsi oni, ki jih pogasimo z vedri ali malimi ročnimi brizgalnami. Torej ne polagamo cevi (sem spada tudi požari dimnikov). Srednji požari so oni, ki so omejeni na en sam prostor. Pogasimo jih z ročnimi brizgalnami ali z eno samo cevjo. Te razlikujemo v: kletne, sobne, stropne, podstrešne, strešne, skladiščne in požare v manjših delavnicah. Veliki požari so oni, pri katerih potrebujemo več vodov cevi in so razširjeni na več prostorov. Te spet delimo na: tovarniške, požare v mlinih, kinih, gledališčih, gozdne požare, pri transformatorjih itd. Pri vsakem od teh požarov je postopek drugačen. V tehniko gašenja spada tudi preračunavanje izgub na pritisku zaradi trenja in višinskih razlik. Vse to je posebno važno pri sestavi verige in dovajanju vode v oddaljene kraje. O vseh predmetih pod X. do XII. je predaval tov. Kessler Alfonz, podstarešina župe Maribor-mesto.

XIII. O brizgalnah, ceveh in njih oskrbovanju je predaval tov. Košir iz Celja. V glavnem delimo brizgalne v ročne in motorne. Delitev motorjev po taktih in vrstah hlajenja itd. Glavni deli motorke in spravljanje iste v pogon, oskrbovanje motorke in iskanje napak. Razdelitev brizgalne v sesalno in tlačno stran, glavni deli sesalke, manometri, vaccum aparati itd. Poznavanje, uporaba in vzdrževanje cevi, spojke, ustnikov, razdelilnikov in ostalega. Napake črpalk in odstranjevanje istih. Posebno dobro nam je opisal verigo in njeno sestavo itd.

Vseh štirinajst predmetov je izpitna komisija združila v sedem glavnih, iz katerih se je delal izpit za poveljnike. Rezultat izpitov je bil: 21 odličnih, 21 dobrih in 4 s ponovlj. izpitom.

Iz navedenega se vidi razsežnost tvarine posameznih predmetov. Posebno predmeti: teorija in tehnika gašenja, gasilska taktika in strate-

gija so za večino gasilcev povsem novi pojmi. Potrebno je, da vsak skuša te lastnosti doumeti in se po tem ravnati. Za tečajnike same pa se komaj pričinja pravo gasilsko delo in izpopolnjevanje, zato je potrebno, da se vsak po danih navodilih s tečaja sam izpopolnjuje in s tem koristi četi, v kateri deluje. Na Vas poveljnikovih in častnikovih gasilske organizacije pa je, da tega dela in novosti, kot bi rekel, ne ovirate in to, kar Vam tečajniki dobrega povedo, uvedete pri svojih četah. S tem bo dosežen cilj enotnosti v tehničnem izvrševanju dela v četah, povrnjen trud predavateljem, pa tudi dosežen namen zajednice, ki ga je imela s prireditvijo teh tečajev. Na pomoč!

Tako je poročal o tečaju v Mariboru eden tečajnikov. Drugi so spet povedali drugače. Tako je na pr. nekaterim izredno ugajala vojaška strogość in disciplina, ki je vladala ves čas tečajev. Bivanje v vojašnici je veliki večini tečajnikov bilo prav všeč in so z veseljem tudi to sprejeli nase. Saj so se zavedali, da brez žrtev ni uspeha. Kar zamerila je večina tečajnikov onim, ki so si skušali rednim potom ali pa tudi na skrivaj dobiti razne olajšave, na primer spanje izven vojašnice. — Tudi skupna prehrana je bila veliki večini po volji, čeravno so se morali odreči tudi pri tem raznim osebnim ugodnostim. Godrnjanje posameznih tečajnikov radi prehrane je bilo redko in je zanimivo, da so tudi take posameznike drugi tovariši ali resno ali v šali sproti poučevali in opozarjali na žrtve, ki jih morajo Gasilska zajednica, vodstva tečajev in posamezni predavatelji in »službujoči« nositi.

Sploh se je pri vseh tečajih opazilo, da je velika večina tečajnikov smatrala celo zadevo za nekaj vojaškega in so se celo slišale opazke o »lepim in koristnim orožnih vajah«. — Prav! Dokler bo pri naših gasilcih tak duh vladal, bomo uspevali in slovensko gasilstvo se bo izpopolnjevalo lahko in pravilno za svoje sedanje in bodoče delo.

Častniki gasilskih čet! Vaša pravica je, da zberete čimveč novih naročnikov.

**Motorno brizgalno, sistem Smekal, dvocilindrsko, 25 k. s., zelo malo rabljeno, proda
gasilska četa Hoče**

Prostovoljno gasilsko društvo Križevački Brezovljani, obč. Sv. Ivan Žabno, srez Križevci, želi kupiti

uporabljivo že rabljeno ročno brizgalno

Vsi dopisi kakor tudi pogoji in cene naj se pošljejo na upravo tega društva

Samarijan

Tetanus ali mrtvični krč

Bacili tetanusa živijo v zemlji. Z zemljo pridejo v rane. Bodisi da kdo dela bos na vrtu in se rani, bodisi v cestnem prahu, pri vsaki rani obstoja možnost, da pridejo bacili tetanusa z zemljo ali prahom v rano. Tam začnejo izločati strupe. Ne povzročajo gnojenja, le njihovi strupi potujejo ob živcih proti hrbtnemu mozgu in možganom. To potovanje traja več ali manj, čim bližja je rana možganom, najhitreje gre torej, če je rana na glavi. Če je rana na nogi, preteče do izbruha bolezn en teden do 14 dni, pa tudi en mesec. Bolezen začne s krči v žvekalnih mišicah, bolnik ne more več odpreti ust. Potem se širijo krči po ostalem telesu, dokler ne zavzamejo prepone in drugih dihalnih mišic. Tedaj bolnik ne more več dihati in se zaduši.

Edino zdravilo zoper tetanus je sérum. Če dobi ranjenec, ki je okužen s tetanusom, takoj po nesreči tetanusov sérum, se bolezen s sigurnostjo prepreči. Ko izbruhne bolezen, končni izid ni vedno gotov. Zato je naša dolžnost, da vsakega ranjenca, pri katerem obstoja le najmanjši sum, da bi bila rana okužena s tetanusom, takoj napolimo k zdravniku, ki mu bo dal sérum. To so predvsem ljudje, ki so se ranili na polju, na vrtu, na cesti, v hlevu ali pa s predmeti, ki so prišli z zemljo v dotik, čeprav je rana tudi samo neznanatna.

Steklina

Povzročitelji tako zvane pasje stekline niso znani. Najbrž so tako majhni, da jih niti z drobnogledom ne moremo videti. Steklina se prenaša s slino stekle živali. (Na tej bolezni ne zbolijo samo psi, temveč tudi mačke, volkovi itd.) Za okuženje je dovolj, če dotična žival tudi samo obližne človeka. Nikdar namreč ne vemo, če se v naši koži ne nahajajo razpoke in neznanatne ranice, ki vendar propuščajo strup stekline.

Če se je kdo okužil s steklino, rana ne kaže nikakih posebnih izprememb. Iz zunanosti rane torej ne moremo sklepati, da li je dotični človek okužen, ali ni. Do izbruha pride bolezen po 4 do 6 tednih, včasih še pozneje. Bolnik postane nemiren, dobiva krče po vsem telesu. Pljuva veliko. Zato je tudi zelo žejen ter zahteva vode. Čim mu

To in ono

ZA SPOMIN

(V tem odstavku bomo objavljali kratka poročila o delovanju in življenju ter male slike naših v teku leta umrlih gasilcev. — Čete naj zbirajo vse podatke in jih pošiljajo uredništvu ob enem s slikami. Slike naj bodo doprsne in brezhibne.)

Pomembni spominski dnevi

4. marca 1844. se je rodil pisatelj Josip Jurčič.

8. marca 1840. se je rodil pri Javorju na Gorenjskem slavist Gregor Krek; umrl je 2. avg. 1905. v Gradcu. Promoviral je na Dunaju, v Gradcu je pa postal profesor na univerzi, in sicer za slovanske jezike in slovansko slovstvo; »slovansko stolico v Gradcu je dvignil na znanstveno višino«. Pisal je tudi pesmi.

10. marca 1805. se je umrl v Ljubljani Blaž Kumerdej, »šolnik, filolog in prosvetitelj; rojen je bil 27. febr. 1738. v Zagorici pri Bledu. Gimnazijo je dovršil v Ljubljani, pravo na Dunaju. Bil je ravnatelj normalke v Ljubljani, potem okrožni šolski komisar in uradni cenzor za slovenske knjige«. Mnogo je pisal o pouku v pisanju in branju, prevajal je čitanko v slovensčino, pripravljal je slovenski pravopis, splošno slovensko slovnico, zbiral je gradivo za slovensko-nemški slovar itd. »Kumerdej tvori važen člen med Pohlinom ter Kopitarjem in Vodnikom.«

13. marca 1848. je bila na Dunaju marčna revolucija, ki je bila za

Slovence v marsičem zelo pomembna.

17. marca 1833. se je rodil v Lučinah v Poljanski dolini **Frančišek Buh**, ameriški misijonar; umrl je 3. febr. 1923. v Duluthu v Ameriki. V Ameriko je odšel leta 1864. Misijonaril je med Indijanci, ustanovil je več cerkvá, med njimi tudi slovenske, mnogo je storil za prosveto med slovenskimi naseljenci, kupil je list »Amerikanski Slovenec«, ustanovil je prvo slovensko tiskarno, razna podporna društva itd.

18. marca 1933. je umrl v Ljubljani **dr. Josip Mantuani**, umetnostni in glasbeni zgodovinar; rojen je bil 28. marca 1860. v Ljubljani. Na Dunaju je promoviral l. 1894.; leta 1909. je postal ravnatelj Narodnega muzeja v Ljubljani. Zelo je bil priden in prav mnogo je pisal, tako v glasbeni zgodovini kot v zgodovini umetnosti in arheologiji; na njegove članke naletimo vsepovsod. V letih 1921—24 je bil tudi honorarni profesor za starejšo umetnostno zgodovino itd. na ljubljanski univerzi.

22. marca 1920. je umrl v Makolah duhovnik **Mihael Lendovšek**. Pisal je pesmi, drame itd. Glavno njegovo delo je pa izdajanje Slomškovich spisov, od leta 1876. počenši. Bil je tudi politik in je bil deželni poslanec okraja Maribor (okolica)—Sv. Lenart — Slov. Bistrica. Rojen je bil 15. avgusta 1844. v Rogatcu.

23. marca 1906. je umrl v Trstu pisatelj in pesnik **Jakob Gomilšek**; rojen je bil 1. maja 1843.

pa podamo kozarec vode, ga poprimejo že ob pogledu nanj strahoviti krči v žrelu in požiralniku. Zato odbije vodo (ali pa tudi vsako drugo tekočino) z vso močjo. Krči postanejo vedno hujši, dokler se bolnik v krčih ne zaduši. Navadno se to zgodi že naslednji dan po izbruhu bolezni. Da tak bolnik laja in ljudi napada ter jih grize, je bajka. Za okolico nevaren je le zato, ker je njegova slina postala zelo strupena in nalezljiva. Popljuje pa vse okoli sebe.

Če je bolezen enkrat že izbruhnila, zanjo ni več zdravila. Lahko pa se izbruh bolezni s sigurnostjo prepreči, če se da ugriznjeni takoj cepiti. Cepivo se dobi v vsakem zdravstvenem domu. Istotam se vrši tudi cepljenje. Čim prej po okuženju se izvrši, tem sigurnejše je njegovo delovanje. Naša dolžnost je torej, da vsakega, ki ga je ugriznil tudi navidezno zdrav ali samo neznan pes, napotimo k zdravniku, ki bo ukrenil nadaljnje. Pa tudi za ljudi, kateri so imeli opravka s človekom, obolelim na steklini, je najboljše, da se takoj cepijo. Cepivo je iznašel sloviti francoski učenjak Louis Pasteur ter izvršil l. 1885. prvo uspešno cepljenje. Pri nas je tak Pasteurjev zavod v Celju, cepljenje pa vrši kakor omenjeno tudi vsak zdravstveni dom.

Kratek pregled nekaterih drugih kužnih bolezni

Davico prenašajo bacili davice. Za davico zbolijo ponajveč otroci, pa tudi odraslim ne prizanaša. Bacili se naselijo v žrelu in tvorijo na drgalih belkaste prevleke. Te prevleke segajo včasih v sapnik ter ga popolnoma zamašijo, tako da se otrok zaduši. Strupi, katere izločajo bacili davice, so zelo hudi, delujejo posebno pogubno na srce. Serum proti davici je zelo uspešen, vendar samo če ga bolnik dobi hitro. Če zboli otrok z nejasnimi znaki bolezni, pogledjmo mu takoj v grlo. Če vidimo tam sumljive bele pege, takoj k zdravniku. Od drugih otrok je takega treba ločiti, izolirati.

Povzročitelji škrlatice nam niso s sigurnostjo znani. Navadno zbolijo otroci z visoko vročino in bruhanjem. Šele drugi dan se pojavi droben izpuščaj, ki je pa tako gost, da bolnik izgleda skoraj enakomerno rdeč. Navadno toži tudi o bolečinah v grlu. Izpuščaj kmalu izgine in koža se začne luščiti. To se opaža posebno dobro na prstih. Ker bolezen ne poteka vedno tako značilno,

je treba ob vsakem sumljivem izpuščaju zdravnikovih nasvetov. Za škrlatico zbolijo samo enkrat. V drugič se bolezen ne prime več. V telesu so ostali trajni protistrupi proti bacilom škrlatice. Telo je postalo za škrlatico nedovzetno. To stanje imenujemo s tujko imuniteto. Mnoge bolezni zapuščajo imuniteto, ki je ali trajna ali pa samo prehodna.

Tudi zoper škrlatico se uporablja serum. Škrlatica je zelo nalezljiva, bolnika treba strogo ločiti od drugih.

Izpuščaj ošpic sestoji iz večjih peg, ni tako droben kot pri škrlatici. Tudi ošpice zapuščajo trajno imuniteto. Za ošpicami zbolijo skoraj izključno otroci. (To pa zato, ker so jih odrasli preboleli večinoma že kot otroci.) Povzročitelji ošpic nam niso znani.

Pri tifusu, griži in koleri se okužimo predvsem s hrano, vodo, mlekom itd. Zgodi se na pr., da je kak studenec okužen z bacili tifusa. Vsi, ki pijejo iz tega studenca, zbolijo na tifusu. V dotičnem kraju nastane torej obolenje v številnih slučajih. Če se kaka nalezljiva bolezen tako zelo širi, imenujemo to epidemijo, pravimo: ta bolezen se širi epidemično. Ker je pri tifusu, griži, koleri, sploh pri trebušnih kužnih boleznih blato, pri tifusu tudi seč, polno bacilov, predstavlja isto stalno nevarnost za širjenje okuženja na teh boleznih. Zato ga je treba sproti razkuževati. (Več o tem pozneje.) Ravnotako je treba ob času takih epidemij roke posebno dobro umivati in razkuževati, da se pri jedi sami ne okužimo.

Težke kužne bolezni, kakor kuga, kolera, črne koze, so pri nas, lahko rečemo, popolnoma iztrebljene. Za to se imamo zahvaliti smotrenemu delu in sodelovanju zdravstvenih oblasti v vseh kulturnih deželah. Zato je treba to delo (cepljenje proti kozam, izoliranje bolnikov itd.) z razumevanjem in hvaležnostjo podpirati, ne pa, kakor se to dogaja ponekod, celo ovirati.

Na tem mestu še par besed o malariji. To bolezen prenaša posebna vrsta komarjev. Ti komarji živijo tudi v naših krajih. Spoznamo jih po tem, da molijo svoj zadek strmo v zrak, kadar čepijo na steni. To jih razlikuje od navadnih komarjev. Pikajo le v večernih urah. Prenos se izvrši na ta način, da piči komar na malariji bolnega človeka ter se napije njegove krvi, s tem pa tudi povzročitelj malarije. Ko piči zopet zdravega človeka, pridejo povzročitelji malarije v kri

v Slov. goricah. Gimnazijo in bogoslovje je dovršil v Mariboru in Gradcu. Napisal je mnogo pesmi, od katerih je najbolj znana »Slovenec sem«. Pisal je tudi zgodovinsko-biografske spise in nabiral je narodno blago.

25. marca 1922. je umrl v Ljubljani notar Ignacij Gruntar; rojen je bil 17. dec. 1844. v Kobaridu. Studiral je v Gorici in na Dunaju ter je bil slednjič notar v Ribnici. Znan je posebno po svojem velikem prijateljstvu s Simonom Gregorčičem in je med drugim založil tudi prvi zvezek njegovih »Poezij«. Bil je zelo doberga srca; zlasti je podpiral dijake in je marsikomu študijo olajšal ali celo sploh omogočil.

29. marca 1874. se je rodil v Kamniku pesnik Rudolf Maister, poznejši general. On je bil tisti, ki je ob času prevrata zasedel našo severno jezikovno mejo na štajerskem ter nam tako rešil to lepo deželo. Bil je tudi pesnik in je izdal »Poezije« in »Kitico mojih«. Ni imela slovenska zemlja zlepa tako zaslužnega moža, kot je bil Rudolf Maister!

(Iz 3. št. »Naše moči«)

V Abesiniji mnogokrat gori, ali Abesinci nikdar požara ne gasijo. Italijanski pisatelj Gaslini pripoveduje o življenju v Abesiniji v svoji najnovejši knjigi zelo zanimive stvari. Med drugim pravi, kako naivni so Abesinci pri požarih. Če kje gori, ne nastopi nikaka požarna bramba (saj gasilcev, razen v večjih mestih, v Abesiniji tudi nimajo), tudi ljudje sami ne gasijo požara.

Abesinci so prepričani, da je požar zakrivil kak hudoben duh. Vsi, ki so v bližini požara, splezajo na strehe bližnjih tuskolov (malih okroglih hiš) in naravnajo mala ogledala proti ognju. Pravijo, da hudobni duh opazi, da se njegova podoba vidi v ogledalih in da bi ne bil ujet, hitro zbeži ter z njegovim pobegom tudi požar ugasne (seveda, ko hiša pogori!). — Svetlikajoča zrcalna plošča velja tudi kot nadomestilo za vodo, sovražnika ognja. — V najnovšem času so Italijani po večjih krajih že seveda vpeljali gašenje požara z vodo, ker Abesinci s svojimi ogledali požara pač niso mogli pogasiti.

To je gasilsko tovarštvo! V vasi Cernik, okraja Nova Gradiška na Hrvaškem, je mlinar Filipović Ferdo, ki je predsednik tamošnje gasilske čete in tudi starešina gasilske župe, poleg tega pa deluje v domačih prosvetnih in narodnih društvih. Filipoviću je pri poplavi voda odnesla jez in mu s tem napravila več deset tisočev dinarjev škode; popravil pa je jez sam na svoje stroške, vendar mu ga je komaj dogotovljenega voda spet odnesla in mu spet povzročila nezmogljivo škodo. — Tedaj pa so se zbrali domači gasilci, pridobili še druge vaščane in so sami Filipoviću popravili jez. — (Po vatrogas. vjesniku) — To je pač lep vzgled gasilskega tovarštva.

Pred 100 leti je bilo, ko je mesto Auvergin zadela strašna nesreča: Izbruhnil je v mestu strahovit požar, kateremu sta se pridružila

dotičnika, ki po par dneh zboli za malarijo. Malarija se torej prenaša samo po komarjih, nikdar neposredno od človeka na človeka. Komarja zalega živi v močvirjih in stoječih vodah. Prezimijo najraje v toplih hlevih. Tam jih lahko uničimo z belanjem.

Kadar imamo opravka s kužnimi boleznimi, se moramo skrbno varovati okuženja (infekcije). Ravnotako moramo paziti, da v takem slučaju sami ne raznašamo bolezni. Predvsem se po nepotrebnem ne dotikajmo bolnika in predmetov v njegovi okolici. Roke si razkužujemo na način, o katerem bomo takoj spregovorili.

Razkuževanje (desinfekcija)

Bacili so zelo občutljivi napram izpremembam v njihovi okolici. V vročini poginejo, v mrazu otrpnejo, razna kemična sredstva jih razkrajajo. Tega se poslužujemo pri razkuževanju, to je pri uničevanju bacilov. Oglejmo si nekatere načine razkuževanja in njihovo uporabljivost.

Solnčna svetloba uničuje večino bacilov, kadar so ji izpostavljeni naravnost. Posebno bacili jetike so napram solnčni svetlobi zelo malo odporni, v najkrajšem času poginejo. Žal deluje solnčna svetloba samo na površini, v globino ne prodira. V višavah učinkujejo solnčni žarki veliko močneje, tam je zrak redkejši ter jih bolj propuša.

V mrazu bacili ne poginejo, samo otrpnejo. Ne razmnožujejo se več, ne delujejo več strupeno. Čim pa pridejo zopet na toplo, takoj začnejo svoje pogubonosno delovanje. V zmrznjenem stanju se držijo skoraj neomejeno. Mraza se poslužujemo, kadar damo živila na hladno, da se pod vplivom bacilov ne pokvarijo.

Vročina ubije vse vrste bacilov v kratkem času. Okužene predmete, ki ne predstavljajo večje vrednosti, najbolje sežgemo. Kovinaste predmete, ki se pri tem ne pokvarijo, lahko izžarimo. Najboljše je, če predmete, ki to prenesejo, kuhamo v vreli vodi skozi 20 minut do pol ure. S tem uničimo vse bacile, ki se nahajajo na njih. Ti predmeti so potem sterilni, to se pravi brez bacilov. Okuženo ali sumljivo perilo kuhamo skozi eno uro. Z vročo paro razkužujemo (desinficiramo) predmete, katerih ne smemo kuhati, ker jih voda pokvari. (Obleke, posteljina, vata, zavoji itd.) To razkuževanje se vrši v posebnih, v ta namen zgrajenih aparatih, takozv.

sterilizatorjih. Sveže likano perilo smatramo lahko vsaj za silo sterilnim.

Kemična razkuževalna sredstva

Vodikov prekis (H_2O_2) je tekočina brez barve in duha. Uporabljamo ga v 1—3% raztopini. Če ga zlijemo na pr. po kaki rani, se močno peni. Razvija namreč precejšnje količine kisika. Ta kisik pa uničuje bacile. Z vodikovim prekisom polivamo rane. Kisik, ki se pri tem razvije, ubije bacile, pene pa čistijo rane. Obenem odjema kisik zagnojenim ranam slab duh. Vodikov prekis se uporablja v 1% raztopini tudi za grgranje.

Kalijev permanganat deluje tudi na zelo način, da izloča kisik. Uporabljamo ga samo v zelo redki raztopini. Raztopina mora imeti svetlo-vijoličasto barvo in mora biti še prozorna. Zadoštuje par zrnč na čašo vode. Uporabljamo ga za izpiranje, predvsem ust. Za razkuževanje rok ni primeren, ker pobarva vse predmete, tako tudi roke rjavkasto, na perilu zapušča rumene madeže, ki se ne dajo zlepa odstraniti.

Kislina zelo dobro uničujejo bacile, vendar pokvarijo predmete tako temeljito, da jih za razkuževanje ne moremo rabiti. Tudi lugi imajo dobro razkužujoče delovanje. Apneno mleko (1 del gašenega apna, 3 deli vode) služi za razkuževanje greznic, hlevov itd. Milo tudi deluje razkuževalno, čeprav manj. Njegova razkuževalna moč se poveča, če ga raztopimo, odn. uporabljamo z vročo vodo.

Jodova tinktura služi izvrstno razkuževanju. Je to 5% ali 10% raztopina joda v 70% alkoholu. Njena uporaba se je splošno udomačila. Pripominjam pa, da večjih ran ne smemo mazati z jodovo tinkturo. Ranjeno mesto rado vsrka jod vase in pride do zastrupljenja z jodom. Na manjše rane pa brez skrbi damo jod. Ne samo, da uniči bacile, ustavi radi svoje jedkosti tudi manjše krvavitve. Pri večjih ranah namažemo samo robove z jodovo tinkturo. Z jodoformom impregniran zavojni material (jodoformova gaza) deluje razkuževalno na manjše rane. Pri večjih ranah jodoformove gaze iz zgoraj omenjenih razlogov ne uporabljamo.

Alkohol je v 70% raztopini dobro razkuževalno sredstvo. Čisti alkohol (špirit) pa ne razkužuje. Za desinfekcijo rok je posebno zato do-

še strašna burja in močan veter. Ko so meščani s svojimi lesenimi brizgalnami hiteli k požaru, so še-le ugotovili, da nimajo vode. Videz je bil, da bo mesto celo pogorelo. Mestni svetniki so bili brez glave, ali zbrali so se v občinski pisarni, da se posvetujejo, kaj bi bilo potrebno storiti. Ko so že bili vsi zbrani, so opazili, da župana ni med njimi in zvedeli so, da je odšel daleč iz mesta. Sami niso mogli imeti seje, zato so poslali po župana in zahtevali od njega, naj skliče sejo. Tri dni in tri noči je trajal požar, mestni svetniki so čakali na župana, župan pa je še-le osmi dan sklical sejo. Po dolgi, burni debati so izdali posebnih »deset zapovedi« glede požarov in se te zapovedi tako-le glasijo:

1. Kdorkoli je tako nesrečen, da mu pogori hiša, se imenuje pogorelec, oni pa, ki ogenj povzročijo, so požigalec.

2. Če bo požigalec prijatelj, jih dobi 25 ko zadržani; če bi pa požigalec ne mogel biti ugotovljen, se mu krivda oprostijo za tako dolgo, dokler ne bo izsleden.

3. Tudi pogorelec dobi 25 batin, vendar ne radi nesreče, ki ga je zadela, ampak iz razlogov pod točko 4., ki sledi.

4. Vsak posestnik ali lastnik hiše mora, predno postane pogorelec, tri dni prej javiti občini, ki bo le tako mogla potrebno pravočasno pripraviti.

5. Ker je dokazano, da s slamo pokrita hiša hitreje zgoreje ko ona, ki je pokrita z opeko, se naroča vsem meščanom, da svoje hiše le s slamo

pokrivajo; če že požar na nesreča mora priti, naj vsaj hiša hitro zgori, saj je vendar vsake-mu ljubo, da nesreča čimprej mine.

6. Občinski svet je moral ugotoviti hudo malomarnost posebno v tem, da za brizgalne ni bila voda na razpolago, zato strogo zapoveduje, da morajo biti vse brizgalne vsaj tri dni pred požarom napolnjene z vodo.

7. Če bi požar nastal od strele, se sv. Elija kot ravnatelj in morebitni krivec oprostí batin, ker ga občina itak ne bi mogla ujeti, vendar je treba v takem primeru vložiti pritožbo in tožbo gospodu škofu.

8. Ker je splošno mnenje, da se ogenj, ki je nastal od strele, najlažje gasi z mlekom, se prepoveduje meščanom delati iz mleka sir, ampak je treba mleko shranjevati, da ga bo zadosti, če bo potrebno; poleg tega ni dovoljeno molzti krave, koze in ovce prej, ko se bliža nevihta, ampak je treba to storiti — seveda sporazumno z mežnarjem, ki itak pazi na oblake — še-le, ko bije plat zvona.

9. Za preprečenje požarov se bo postavil v mestu spomenik sv. Florjanu in bo sv. Florjan imel nalogo mesto in meščane varovati pred požarom.

10. Vse, kar je zapovedano, stopi v veljavo, če se temu ne bo protivilo deželno namestništvo.

(Pred 100 leti so torej poskusili gasiti požare na tak način brez gasilcev.) — (Po »Vatrogasnem vjesniku«.)

Dunajski gasilci so dobili 45 m dolgo lestvo. To je danes najdaljša

ber, ker topi mast. Tudi zelo močno žganje deluje razkuževalno. Uporabimo ga lahko v sili, če nimamo kaj drugega pri rokah.

F o r m a l i n je brezbarvna tekočina, ki ima izredno oster duh in povzroča močno solzenje. Za desinfekcijo rok ga uporabljamo v ca. 10% raztopini z milnico. Take raztopine se dobivajo gotove pod imeni Lysoform, Sapoform itd. Največ se uporablja formalinov plin za razkuževanje prostorov, ker ubija bacile, a ne poškoduje predmetov.

Lizol je raztopina krezola z milom. Je temnorjava tekočina z znanim prodornim duhom. Razkužuje zelo dobro, je pa zelo strupen. Za uporabo ga razredčimo z vodo toliko, da izgleda raztopina mlečno-bela. Z lizolovo raztopino si lahko dobro razkužimo roke (nalezljive bolezni!), umivamo lahko predmete, hodnike, prostore, ki imajo kamenita ali cementna tla.

Kako ravnamo z ranami

Vsaka rana krvavi nekoliko. Če krvavitev ni zelo močna, je ne bomo skušali ustaviti. Saj vemo, da krvavanje samo od znotraj čisti. Posebno takrat bomo radi videli krvavitev, če se je ponesrečenec ranil z umazanim predmetom, na pr. če je stopil na rjav žebelj. (Rja sama na sebi ni strupena, je pa vsak rjavi predmet poln bacilov.) Navadna krvavitev se običajno ustavi sama. Okolico rane očistimo z bencinom, robove namažemo z jodovo tinkturo. To storimo zato, da pri zavijanju rane ne pride kaj nesnage iz okolice v rano. Na rano smemo vlti kvečjemu vodikovega prekisa, ki s svojo peno deloma odstrani drobce zemlje, vlakna raztrgane obleke itd. Na rano samo kaj drugega ne smemo vlti, niti je ne smemo drgniti z vato ali s čemerkoli drugim. Tudi se rane ne smemo dotikati s prsti. Na rokah imamo vedno polno najrazličnejših bacilov, ki jih tudi s skrbnim umivanjem ne moremo odstraniti popolnoma. Ravnotako na svežo rano ne smemo mazati kakega mazila, da bi potem previjanje šlo lažje. Zavoj, ki pride na rano, mora popiti ves izcedek in ev. gnoj, ki bo tekkel iz rane. Če namažemo zavoj poprej z vazelino ali podobnim, ne bo iz rane ničesar popil, gnoj bo zastajal v rani. Ko smo očistili okolico rane, jo pokrijemo s čisto, sterilno tkanino. Dober je v sili tudi svež, zlikan in še zložen robec. Tega razprostremo tako, da pridejo na rano tisti deli robca, ki so bili poprej

zloženi v notranjosti. Na površino rane ne smemo dati ne vate ne staničevine, ker se ta sprime z rano in se potem ne da več odstraniti. Če hočemo, da rana krvavi tudi pod zavojem nekaj časa, namočimo zavoj s čisto vodo. Nato zavijemo rano, toda ne prečvrsto, da ne oviramo krvnega obtoka. Kri naj pride v obilju do rane, saj vemo, da je kri tista, ki pomaga rani, da zaceli. Zato celi rana, ki je pod prečvrstim zavojem počasneje in slabše. Na manjše rane vlijemo malo jodove tinkture ali alkohola ter jih obvežemo. Obliž (leukoplast itd.) ne sme priti neposredno na rano. Najprej čista tkanina, potem šele obliž. Za manjše rane je prav primeren takozv. »Hansaplast«, ki ima na notranji strani že pričvrščeno jodofornovo gazo. Lizol, karbol ali kaka druga razkuževalna sredstva samo dražijo rane. Zato jih ne uporabljamo. Ponekod devajo na rane pajčevino, listje, celo seč vlivajo na rane. Po tem, kar smo slišali o bacilih, vemo, kako škodljivo je to.

Pomni: Ranjenec smo nudili le prvo pomoč. Nadaljnja usoda ranjenca je mnogokrat odvisna od tega, kako ravnamo pri prvem zavoju. Če je rana večja ali ponesnažena, takoj k zdravniku. Ne smemo pozabiti na t e t a n u s.

Z zabodenimi ranami ravnamo enako. Ker mnogokrat ne moremo presoditi, kako globoko se je zarilo orodje in kaj je vse ranjeno v notranjosti, takoj po zdravniku. Smemo napraviti le površen zavoj, seveda čisto! Če tiči na pr. nož še v rani, ga pustimo trobi, dokler ne pride zdravnik. Če je ranjena trebušna votlina in izstopa črevesje, ga pustimo, kjer je ter ga samo pokrijemo s čisto tkanino. (Ne z vato!)

Opekline

Opekline so najbolj nevarne rane, ker so strupene same na sebi. Ločimo opekline: vsled močne vročine, ognja, dotika z razbeljenimi predmeti in oparine: krop, para. Podobno učinkujejo jedke tekočine (kisline in lugi).

Po teži poškodbe razlikujemo troje stopenj opeklin:

1. Opekline ali oparine prve stopnje. Koža je rdeča in napeta ter močno boleča.
2. Opekline druge stopnje. Na koži se pojavijo večji ali manjši mehurji.
3. Koža je popolnoma zažgana ali kuhana.

gasilska lestva na svetu. — Stolpi naših slovenskih cerkev so visoki povprečno 35 do 45 m, dunajska gasilska lestva je torej tako visoka ko najvišji stolpi naših cerkva. — Lestva je šestdelna in se lahko popolnoma iztegne v 40 sekundah.

V letu 1937. so bili dunajski gasilci poklicani na pomoč 3531krat, od tega k požarom 167 krat in 1532 krat k raznim prometnim nezgodam.

V Nemčiji mora imeti vsak kraj z več ko 500 prebivalci požarno brambo (gasilsko četo). V krajih, kjer še nimajo gasilskih čet, jih morajo v enem letu ustanoviti. Vse že delujoče gasilske čete morajo biti pojačene in število članov je treba podvojiti.

Vzgoja in šola v gasilstvu je v Nemčiji od letos naprej popolnoma vojaška. Gasilec je prav za prav vojak, ki brani narodno premoženje. Poleti mora vsak gasilec vsaj trikrat, pozimi pa vsaj dvakrat na mesec imeti posebno službo. Občine morajo oskrbeti obleko in opremo gasilcem. V tem pogledu so predpisi izredno strogi.

Gasilski vozovi morajo biti v Nemčiji zeleno pobarvani, luči na avtomobilih pa morajo biti modre. Tudi na gasilskih domovih morajo goret modre luči. Do sedaj je bila v Nemčiji za požarno brambo v navadi rdeča barva za vozila in luči.

V Budimpešti imajo gasilci stalno v službi 11 višjih zdravnikov in 19 zdravnikov na rešilnih postajah.

V glavnem mestu Romunije v Bukarešti je

bil pred kratkim strašen požar. V gledališču »Vok«, ki stoji v sredini mesta, je bila krstina predstava neke gledališke igre. Med predstavo je naenkrat izbruhnil v poslopju požar. Nastala je strahovita panika; ljudje so se hoteli čimprej rešiti, pri tem pa jih je mnogo bilo lažje, šest pa težko ranjenih. Ljudje se pa morajo zahvaliti le dobro urejeni policijski in požarni službi, da nesreča ni bila večja. Posebno se je pri tem požaru zopet pokazala izredno velika važnost večjega števila zasilnih izhodov, skozi katere so mogli ljudje hitro zapustiti gorečo poslopje. — Gledališka požarna straža, ki jo dajejo bukareški poklicni gasilci, je storila več ko svojo dolžnost in se je tudi njej zahvaliti, da ni bilo več žrtev. — Gledališko poslopje z mnogimi dvoranami je pa popolnoma uničeno in je stvarna škoda ogromna.

V Romuniji je nastal v malem mestu Komork velikanski požar, ki je uničil 300 hiš. Ogenj so gasili gasilci in vojaki. Po požaru so našli na požarišču zoglelena trupla onih nesrečnežev, ki se niso mogli niti sami rešiti, niti jih niso mogli rešiti gasilci in vojaki. Škoda je seveda velika.

Gusinja je malo mesto pod gorami Prokletije na jugoslovansko-albanski meji. Ze v starih časih je bilo znano kot trgovsko mesto, ki je posredovalo trgovino med vzhodom ter mesti Skadar, Peč in Mitrovica. In še danes je Gusinj znano trgovsko mesto. Trgovine se nahajajo skupaj druga po-

Če je vročina vplivala krajši čas, je koža trda in rjavordeča. Če je dotični ud bil izpostavljen vročini delj časa, lahko zogleni popolnoma.

Pri hujših opeklinah vidimo združene vse tri stopnje.

Prva pomoč pri opeklinah. Če se kdo v samomorilnem namenu polije z gorljivo tekočino in užge, pride v najkrajšem času do hudih opeklin, da je vsa pomoč zaman. Takrat je obleka navadno tako prepojena z bencinom ali petrolejem, da se dá komaj pogasiti. Skušali bomo podreti gorečo osebo na tla in z valjanjem udušiti plamen. Če imamo pri rokah pesek, posujemo goreče dele s peskom. Slečemo jopič ter skušamo z njim udušiti plamen. Še boljše je gorečo osebo zaviti v večjo odejo, preprogo ali rjuho. Šele, če je plamen popolnoma udušen, začnemo osebo polivati z vodo, in to v velikih množinah, da se telo ohladi. Enako postopamo, kadar eksplodirajo gorljive tekočine ter poškropijo vse, ki se nahajajo v bližini, z gorečo tekočino. (Petrolej, bencin, nafta, terpentini, špirit itd.) Najprej udušimo plamen, nato šele polivamo z vodo. Vse te tekočine so lažje od vode, voda samo poveča gorenje.

Če se vname le obleka, na pr. pri peči, se je ali skušamo čim hitreje iznebiti ali pa skušamo udušiti plamen na zgoraj omenjeni način. Pa tudi če udušimo plamen na površini, tli obleka v globini naprej. Zato moramo ponesrečenca polivati tako dolgo, dokler ga ne premočimo do kože. Nato ga položimo previdno tako, da bo prost dostop do zažganih mest ter začnemo odstranjevati obleko. Navadno se zgodi, da se je obleka prilepila na ožgano kožo. V tem slučaju je ne smemo s silo trgati z opeklin. Z ostrimi škarjami ali nožem je odrežemo toliko, da je prost dostop do opeklin in da jih je mogoče primerno zaviti. Opeklina vseh stopenj so zelo boleče. Zrak in hlad jim ne storita dobro. Mrzli obkladki le povečajo bolečine. Kjer je koža le rdeča (opeklina I. stopnje), jo pokrijemo s kosi čistega platna ali gaze, namočenim v olje. Najbolj primerna za opeklina je zmes lanenega olja in apnene vode po enakih delih, ki se dobi v vsaki lekarni. Olje pokrije opeklino in ne pušča zraka blizu. Bolečine nehajo za nekaj časa takoj, čim pride olje na opeklino. Nato rahlo zavijemo opečeno mesto, brez pritiska, vendar pa z veliko obveze, ker opeklina manj boli, če je na toplem.

Če je koža huje ožgana ali oparjena, nastanejo na njej večji ali manjši mehurji. Ti mehurji povzročajo velike bolečine, ker pritiskajo na opečeno mesto in rinejo kožo narazen. Zato bomo bolniku olajšali bolečine, če izpustimo vsebino mehurjev. To storimo s kakim sterilnim predmetom. Skuhamo škarje ali izžarimo iglo ter mehur nabodemo (ne vrežemo) na več mestih ob robu. Voda nato izteče iz mehurja in vrhnja koža, katero je prej bila dvignila tekočina, se spusti na opečeno mesto ter ga pokrije. Pod tem mehurjem bo opeklina najboljše celila, ker je vrhnja koža na notranji strani ostala sterilna in opeklino manj draži kot katerikoli zavojni material. Povrhu pride potem zavoj z oljem enako kot pri opeklini prve stopnje. Če je opeklina obsežnejša, mora nadaljnjo oskrbo prevzeti zdravnik.

Če vidimo, da je koža na zažganem mestu kar rjavkasta in trda ali pa celo zoglenela, pri oparinah pa belkasto siva in suha, gre za opeklino tretje stopnje. Vsaka opeklina tretje stopnje je nevarna, ker pečeno ali kuhano meso odmre in postane za ostalo telo strupeno. Če prestane opečen človek prvi šok, čez nekaj dni pa le umre radi preobsežnih opeklin, se to zgodi radi notranjega zastrupljenja. Zato spada vsaka opeklina tretje stopnje takoj k zdravniku ali v bližnjo bolnico. Prvi zavoj izvršimo enako kakor pri drugih opeklinah. Za transport bolnika toplo zavijemo in mu damo piti vročega čaja. Pri zelo hudih opeklinah trpijo bolniki razmeroma le malo bolečin, vendar je pa ravno to znak, da jim ne bo mogoče več pomagati.

Namesto lanenega olja in apnene vode služi dobro tudi vsako drugo olje, neslana mast, surovo maslo, beljak.

Prav dobro so se obnesli tudi posebni zavoji za opeklino, ki se dobijo v lekarnah. V nobenem obratu, v nobenem gospodinjstvu naj ne manjka vsaj steklenica olja za opeklino in nekaj čiste obveze. Da mora imeti vsaka gasilska četa olje za opeklino in zavoje v svoji ročni lekarni, je umljivo samo po sebi.

Jedke tekočine

Podobno kakor vročina, učinkujejo na telo jedke tekočine. Ločimo delovanje kislin in lugov. Kisline ožgejo in izsušijo kožo. Pri tem ne prodirajo tako zelo globoko pod kožo kot lugi,

leg druge v malih ulicah in je vseh trgovin okoli 50. — Pred kratkim je v Gusinju nastal ponoči požar. Gasilcev v mestu nimajo, kakor jih imajo v tistih krajih sploh zelo, zelo malo. Ogenj so gasili ljudje sami. Čeravno so požar hitro opazili, vendar ga niso mogli pogasiti, ker jim je primanjkovalo vode; pomagali so si s snegom ali brezuspešno. Tudi niso bili organizirani in je tako vsak le svoje gasil, namesto da bi požar poskušali omejiti s skupnim, organiziranim nastopom. — Še-le ko je zgorela cela ulica z več ko desetimi trgovinami, je požar sam od sebe ponehal. — V zadnjih letih je bil to v Gusinju že drugi veliki požar. Menda se bodo Gusinjski sedaj spametovali in organizirali požarno brambo.

V Nemčiji vsako leto točno zračunajo in ugotovijo škodo, ki je nastala po ognju (pri požarih). Javne in zasebne zavarovalnice sestavijo pregled vseh odškodnin, ki so jih za požarno škodo izplačale. V Nemčiji so posebno javne zavarovalnice v tem pogledu zelo natančne in vestne; ker pa imajo te javne zavarovalnice skoro vso požarno zavarovanje same v rokah, lahko rečemo, da njihova odškodninska izplačila predstavljajo skoro točno sliko požarne škode. Saj tudi pri nas vemo, kako so zavarovalnice pri oceni požarne škode natančne, pa še bolj natančne so nemške zavarovalnice.

Leta 1937. so požari v Nemčiji napravili škode za 48,805.000.— nemških mark (t. j. 732

milijonov dinarjev). Leta 1936. je ta škoda znašala 44.728.000.— mark (671 milijonov dinarjev) in je torej letos bila za 61 milijonov dinarjev večja.

V vsej Nemčiji je bilo l. 1937. skupaj 80.625 požarov, leta 1936. pa le 73.832. — Poročilo nemških zavarovalnic pravi, da je število požarov naraslo vsled tega, ker so ljudje postali malomarnnejši in neprevidnejši pri ravnanju z ognjem in lučjo, gotovo pa je večja delavnost v industriji, trgovini in obrti tudi vzrok za povečanje števila požarov.

Zanimiva je pa zopet druga številka, ki nam pove več ko gornje: Leta 1936. je namreč povprečna škoda pri vseh požarih znašala 783.— mark (11.700.— din) leta 1937. pa le 605.— mark (9075 din), kar pomeni splošno znižanje za 22%. — Zavarovalnice so priznale, da je tu v prvi vrsti gasilstvo storilo svojo dolžnost in je s svojimi uspešnimi nastopi pri požarih zmanjšalo splošno škodo. Gasilstvo se je v zadnjih dveh letih v Nemčiji temeljito preuredilo in v marsičem zboljšalo. K zboljšanju so mnogo pripomogle tudi zavarovalnice, ki plačujejo v gasilski fond 10 % svojih premij (pri nas le 4 ½ %) in tudi sicer zelo temeljito sodelujejo z gasilstvom. Očividno je bila skrb zavarovalnic za gasilstvo lepo poplačana, saj so sebe in svoje zavarovance obvarovale škode, narodu pa prihranile 22 % škode.

Tudi pri nas bi moglo biti še ožje sodelovanje gasilstva in zavarovalnic le v korist obojim,

ker postane koža na mestu, kjer je prišla v dotiko s kislino, kmalu trda in kisline globlje ne propušča. Pod vplivom lugov se koža zmehta in nabrekne, lugi delujejo lahko počasi vedno bolj v globino. Kakor kisline, tako povzročajo lugi opekline ali razjedline treh stopenj. Rdečilo kože, mehurje in popolno uničenje kože. Lugi in kisline si v svojem delovanju ravno nasprotujejo ter se med seboj uničujejo. Če pomešamo enako količino kisline z enako količino luga, dobimo solno raztopino, ki ni več jedka in nima več ne lastnosti lugov, ne lastnosti kislin.

Kisline, ki pridejo največ v poštev, so: solna kislina, očetna kislina (očetna esenca), žveplena kislina, karbolna kislina, lizol. Čim manj razredčena je kislina (pa tudi vsaka druga tekočina), tem močnejše učinkuje. Zato bomo kot prvo polili razjedeno mesto z vodo, da se kislina razredči in se njeno delovanje s tem oslabi. Samo pri žvepleni kislini to ne velja. Žveplena kislina razvija z vodo vročino. Mesto, ožgano z žvepleno kislino, obrišemo najprej suho z vato. Nato namočimo ožgano mesto z redko raztopino kakega luga (milnico, jedilno sodo, apneno vodo) ter ga zavijemo enako, kakor smo to slišali pri opeklinah.

Če se je kdo opeknel z lugom, mu najprej polivamo opekline močno z vodo, da se lug, kolikor ga je še na koži, razredči, nato z raztopino kake kisline, najbolje z octom, sokom limone itd. Nato sledi zavoj z oljem.

Tudi pri drugih jedkih tekočinah, ki ne spadajo ne k lugom in ne h kislina, na pr. modri galici, nerazredčenemu formalinu, lizofornu itd., namakamo razjedlino najprej v vodi, da se jedka snov razredči.

Krvavitve

Kadar se rani žila, začne iz nje teči kri, nastopi krvavitev. Ker so žile in žilice razpredene po vsem telesu, krvavi vsaka rana. Kadar so ranjene le manjše in najmanjše žile, na pr. pri navadnih ranah na koži, teče kri samo iz lasnic in sicer enakomerno pomešana iz najmanjših odvodnic in dovodnic. Ker v lasnicah skoraj ni več nikakega pritiska, taka rana ne krvavi z veliko silo. Kri teče počasi, kaplja za kapljo ter se hitro strdi. S tem neha krvavitev. Če odstranimo strjeno kri, začne rana seveda zopet krvaveti. Če hočemo tako krvavenje hitro ustaviti, pritiskamo rano s čistim predmetom (gazo, robcem) skozi par minut. (Dalje sledi)

Gozdni požari

(Nadaljevanje k šte. 1., 1938., »Gasilca«¹)

Tudi imajo listovci v kasnejši starosti zelo debelo lubje. Od listnatega drevja trpi še najmanj bukev. Tudi mešani sestoji — listovci mešani z iglavci — so pred požari bolj varni kot čisti iglasti sestoji.

Strnjeni, gosti sestoji, kjer segajo krošnje dreves ena v drugo, so požarom manj izpostavljeni, kakor redki, razredčeni, presvitljeni in močno prebrani sestoji. Redki sestoji imajo mnogo več suhe talne odeje, suhega listja, trave itd., ki kaj rado gori. Taki sestoji so tudi bolj zračni, kar seveda pospešuje gorenje.

Način gozdnega gospodarstva v splošnem nima posebnega vpliva na požare. Odločujoči faktorji za gozdne požare so: stališče gozda, njegova lega, vrsta gozdnega drevja, sklop krošenj in razvrstitev starostnih razredov.

V gozdih, ki so s poljedelskimi zemljišči, vodotoki, jezeri prekinjeni, se ogenj težje širi, kakor v gozdih, kjer teh prekinitev ni in kjer sestoji neposredno mejijo eden na drugega. Posebno izpostavljeni gozdnim požarom pa so gozdovi, ki mejijo na velika vresišča.

Južne in južnovzhodne lege so za požare bolj nevarne, kakor severne in zapadne lege.

Opazovanja so dognala, da se proti večeru moč ognja zmanjša, okoli polnoči skoraj preneha goreti in proti jutru ogenj zopet razplamti. Vzrok leži v tem, ker piha sapa zjutraj močnejše, popoldan in proti večeru šibkejše in ker temperatura proti večeru pade.

Vsak gozdni požar postane posebno nevaren v vetrovnem vremenu, kajti veter ne samo da pospešuje gorenje, odnaša tudi iskre in tleče ogorke na vse strani. Vsled tega so vsi sosednji sestoji ogroženi in na marsikaterem mestu teh sestojev, posebno tam, kjer je mnogo netiva, izbruhne na

¹ Pripetila se je pomota, da smo v zadnji, drugi, številki »Gasilca« objavili o gozdnih požarih nadaljevanje razprave in pri tem izpustili del članka, ki je nadaljevanje iz prve letošnje številke. Pomoto popravljamo, čitatelje pa prosimo, da nam jo oprostijo. — Opomba uredništva.

našemu narodu pa bi mogli prihraniti milijone premoženja.

V Avstriji so po vzgledu Nemčije gasilstvu naložili skrb za pasivno brambo. Sedaj se gasilci že vežbajo popolnoma na nemški način za svoje dolžnosti. — V Nemčiji so častniki (inženjerji) poklicnih gasilskih čet dodeljeni kot posebni poročevalci za pasivno brambo redni policiji. Njihova dolžnost je: 1. Sodelovati pri organizaciji pasivne brambe in dajati nasvete glede oprave za njo. 2. Skrbeti za enotno izurjenost osovja (gasilcev in civilistov; nemški gasilci imajo torej že celo urjenje prebivalstva za pasivno brambo v rokah). 3. Skrbeti za primerne shrambe za orodje, ki je pri pasivni brambi potrebno. 4. Oskrbeti potrebno glede vode; itd.

Češki gasilci morajo položiti sledečo prisego: »Prisegamo na vse, kar nam je sveto in popolnoma v skladu s svojo vestjo in s svojim prepričanjem, da bomo svoji domovini, Čehoslovaški republiki, zvesto služili in... Prisegamo, da bomo telesno in duševno pripravljani bližnjemu pomagati, da bomo svoje tovariše ljubili in z njimi bratsko sodelovali, da ne bomo drug drugega v nevarnosti zapustili in da se bomo do konca borili, kakor to zahteva od nas naša moška čast in državljanska zavest. Tako prisegamo.« — V besedilu prisega je popolnoma opuščena misel na Boga. Ali je morda v tem poseben namen ali pomen?

Gozdovi so goreli v Bistrem grabnu blizu Ko-

zjega, v območju gasilske župe Šmarje pri Jelšah. Ogenj je nastal ob cesti, ki pelje po Bistrem grabnu na hrib Veterinik. Pihal je močan veter, zato se je ogenj v borovih in smrekovih gozdovih hitro širil. Gasilske čete iz Pilštanja, Lesičnega, Buč in Pod-srede so takoj prišle na kraj požara. Gasilci in okoliški kmetje so preprečili večjo nesrečo s tem, da so kopali jarke in sekali drevje. Delo je bilo zelo naporno. Le požrtvovalnosti gasilcev se je zahvaliti, da ogenj ni zajel tudi hiš in gospodarskih poslopij ob gozdu. — Požar so opazili okoli poldneva. Močan veter je dvigal žareče iskre visoko v zrak in jih je nosil daleč po dolini. — O požaru so bile obveščene tudi vojaške oblasti v Celju, da bi poslale v primeru potrebe pomoč. — Pri gašenju tega gozdnega požara sta se dva gasilca poškodovala.

Gozdni požar je nastal v bližini Dornave pri Ptuj, ki je povzročil veliko škodo. Gasilci kljub požrtvovalnemu trudu niso mogli dosti opravit, vendar so požar omejili, da se ni razširil še na sosedne gozdove.

Velik požar. V vasi Zagorje pri Pilštanju je bil 15. marca velik požar, ki je napravil veliko škodo posestnikoma Ivančiču in Gračnerju. Ogenj je nastal ponoči proti jutru, vendar se ne ve, kako. K sreči je bilo mirno vreme, sicer bi ogenj mogel uničiti vso vas s cerkvijo in šolo. Prostovoljni gasilci iz Pilštanja so z veliko požrtvovalnostjo požarno nesrečo omejili in ogenj pogasili.

novi gozdni požar. Pri vetrovnem in suhem vremenu se talna odeja hitro posuši, pa tudi vžge in se ogenj z nepopisno naglico širi.

K indirektnim vzrokom gozdnih požarov lahko prištejemo tudi nepravilno in nedovoljno čuvanje gozdnih pogorišč. Po vsakem gozdnem požaru moramo za odrejen čas na pogorišče postaviti zadostno število ljudi — čuvajev, katerih naloga je, paziti na tleče šture, tleče lesne in druge ostanke, kajti vsak čas lahko nastane iz teh ogorkov znova gozdni požar, ogenj znova oživi in se širi dalje, posebno kadar ni dežja.

Ker se opaljeno iglasto drevje navadno posuši, je najbolje, da se čimprej poseka in spravi iz gozda. Le debela, ki niso močno ožgana, lahko ostanejo še nadalje v gozdu.

Vrsta gozdnih požarov

Z ozirom na način postanka gozdnega požara in na kraj požara, razlikujemo štiri razne vrste teh požarov, in sicer:

1. **podtalni** (podzemni) gozdni požari;
2. **talni** — prizemni — (leteči) gozdni požari;
3. **v ršni** gozdni požari ali požari v krošnjah dreves;
4. **debelni** gozdni požari, ko gorijo debela dreves.

1. **Podtalni gozdni požar.** Podtalni gozdni požar nastane tedaj, če se vname in gori v zemlji — v tleh — nahajajoče se netivo, n. pr. suhe korenine in druge z zemljo pomešane gorljive snovi. Ta vrsta ognja, ki se širi v tleh, je posebno nevarna šotasti zemlji in pa tudi kraškimi tlemi, kjer je v zemlji med skalami mnogo praznin, v katerih se zbira netivo. Podtalni gozdni požari so bolj redki.

2. **Talni prizemni ali leteči gozdni požar.** Pri tej vrsti požarov gori mrtva in tudi živa tvarina, ki pokriva gozdna tla. Vse gorljive snovi, ki se nahajajo na gozdnih tleh, gori; to so predvsem sečni ostanki, odpadki dreves, suho dračje, veje, iglice, listje, treske in lubje, gori pa tudi raznovrstni gozdni plevel, kakor: vresje, vressek ter raznovrstno grmovje, suha trava, metlikasti lakotnik, robidovje itd. Vse to pospešuje talni gozdni požar. Ogenj se širi po tleh.

VESTNIK OBRAMBE

PRED NAPADI IZ ZRAKA

IZDAJA BANOVINSKI ODBOR ZA ZAŠČITO CIVILNEGA PREBIVALSTVA
PRED SOVRAŽNIMI NAPADI IZ ZRAKA V LJUBLJANI

Urednik: Bedrač Janko, tajnik propagandne komisije

Ing. Franc Dolenc:

Vloga gasilstva v primeru sovražnega napada iz zraka

Obramba

Kljub vsem strahotam in nevarnostim vžigalnih bomb, ne smemo izgubiti nade, ker je obramba mogoča. Najboljša obramba je tudi v tem primeru samoobramba in medsebojna pomoč drug drugemu. V čem obstoja ta obramba? Napačno je naziranje, da se bomo branili in pripravili na obrambo tedaj, ko bo zares nevarnost. Tedaj bo že prepozno! Priprave za obrambo se ne dajo izvesti kar čez noč, kot zna prav lahko nastati vojna in z njo zvezani sovražni napadi iz zraka. Za natančnejšo proučitev obrambe si moramo razdeliti delo in priprave. Za obrambo pridejo v poštev:

a) zaščitni ukrepi proti požaru v stanovanjskih, industrijskih in gospodarskih poslopih, poljih in gozdovih;

b) priprave za gašenje in gasilna sredstva

ter c) organizacija gasilske službe.

Zaščitni ukrepi

V prvi vrsti hočemo obravnavati zaščitne ukrepe proti požaru, ki bi ga povzročile zažigalne bombe, in sicer v naših stanovanjskih hišah bodisi v mestu ali na deželi. Kljub vsem požarnopolicijskim predpisom, ki so zlasti strogi za podstrešja, najdemo pri požarnih ogledih mnogokrat naravnost obupne pogrške. Marsikdo, ki je član požarne komisije, bi lahko o teh pogrškah pisal cele knjige. Žalibog je že stara ukoreninjena razvada, da spravimo staro pohištvo, zaboje, knjige in vsemogočo navlako ravno na podstrešje. Že v miru je prav podstrešna navlaka, ki je večinoma lahko vnetljiva, vzrok vseh večjih podstrešnih požarov. Sedaj si pa zamislimo, da v primeru na-

To in ono

Skrbi Anglije: obramba pred napadi iz zraka.

(Nadaljevanje)

Predstavljati si pa moramo, da se danes pri enem napadu iz zraka lahko rabi 300 ton bomb. Kljub povsem drugačnim razmeram v abesinski vojni lahko domnevamo, kaj nam obeta eventualna evropska vojna. Italijani so imeli v rabi približno 500 letal (največ zastarelih) in so izvedli 872 napadov iz zraka. Zmetali so na Abesince 1700 ton bomb in 1000 ton razne hrane za lastno vojaštvo.

O moralnem učinku napadov iz zraka navaja Fuller sledeče:

Leta 1916 so preletela nemška letala Cleveland v 13 različnih tednih, največ po 5 letal. Kljub temu je padla letna produkcija za 390.000 ton, t. j. za eno šestino. Pri nočnem napadu iz zraka na tovarno streliva v Woolwichu dne 30. novembra 1917, ki je zahteval le 14 smrtnih žrtev in 38 ranjenih, se je zmanjšalo število delavcev za 75 %. Produkcija streliva (za puške) je padla od 850.000 na 0. Celo po napačnih alarmih so bile tovarne po 24 ur prazne. In vse to pri »neresnih in diletantskih napadih od 1914 do 1918«. V bodoči vojni je pri takem pomanjkanju discipline pričakovati

popolno ohromitev velike industrije.

Po teh številkah zaključuje Fuller, da so moralne posledice napadov iz zraka neprimerno večje kakor fizične, torej je »obramba morale in discipline«[»] važnejša kakor pa obramba »s povračilom«[»].

Fuller ne dvomi o važnosti »povračila«, pač pa smatra »moralno vztrajnost«[»] pri napadih iz zraka kot odločujočo. V tem pogledu imajo totalitarne države veliko prednost pred demokratičnimi, ker je njih prebivalstvo že v mirnem času bolj disciplinirano. Kot primer navaja slučaj, če bi Nemčija napadla iz zraka Francijo. Med pariškim prebivalstvom bi nastala zmeda (panika), ki bi seveda vplivala tudi na vlado. Narobe: zračni napad francoskega letalstva na Berlin lahko zahteva tisoče žrtev, vendar bi vlada sigurno obvladala položaj, ker je ljudstvo disciplinirano.

Kateri ukrepi naj se izvedejo pred nevarnostjo napadov iz zraka? Brez dvoma je razviti vsa fizična sredstva: zračne flote, obrambe na terenu in razdelitev plinskih mask. Vse to je dobro. Glavni namen napadov iz zraka — t. j. povzročitev zmede — se popolnoma prepreči le z disciplino prebivalstva. »Možnost pridobitve prebivalcev«[»] je torej temeljni problem obrambe Londona in drugih velikih mest pred napadi iz zraka. Razen tega so potrebni ukrepi, ki jih delimo na tri dele:

1. organizacija mest,
2. organizacija ljudstva, in
3. delovanje ob napadih iz zraka.

pada iz zraka pade vžigalna bomba na takšno podstrešje — katastrofa je neizogibna. Osnovno načelo naj nam bo pri pripravah za obrambo proti vžigalnim bombam: proč s podstrešno navlako! Očistimo in pospravimo svoja podstrešja! Podstrešje vsake zgradbe, pa naj bo to stanovanjsko poslopje, skladišče, gospodarsko ali pa industrijsko poslopje, naj bo kolikor mogoče čisto in ognjavarno. Nove stavbe naj imajo vse najvišje nadstropje ločeno od podstrešja z železobetonskim stropom in ognja varnimi vrati. Le na ta način se podstrešni požar ne more razširiti na spodnja nadstropja.

Za krovno konstrukcijo pride pri nas še vedno največ v poštev les. Zato najdemo na naših podstrešjih polno tramov in drugih strešnih delov iz lesa. Šodobne vžigalne bombe so izdelane tako, da prebijejo streho in se vžgejo na podstrešju. Že fosforna bomba bo na navadnem, nepospravljenem podstrešju našla dovolj hrane in vžgala podstrešje in celo hišo. Termitno-elektronska bomba bo zanetila požar celo na popolnoma pospravljenem podstrešju, ker bo ogromna vročina vžgala tudi tramovje in tla. Proti termitno-elektronskim bombam se moramo torej še boljše varovati. Tla morajo biti iz ognjavarne snovi, kot beton, opeka, tlačena ilovica itd. V kolikor niso tla, odnosno strop pod podstrešjem iz železobetonu, moramo paziti vsaj na to, da ni les stropne konstrukcije v neposrednem stiku strešne konstrukcije. Les pa obvarujemo ognja na dva načina:

1. z impregnacijo ali vsaj prepleskanjem proti ognju,

2. z izolacijo, ki pa mora biti ognja varna.

Impregnacija, t. j. prepojitev lesa z gotovimi snovmi, ima to svojstvo, da se te snovi v ognju ali pa pri močni vročini razkrajajo in tvorijo nekakšno skorjo, ki ne propušča predmetu dostop zraka in zaradi tega predmet tudi ne more goreti s plamenom. Dobra impregnacija vzdrži tudi v najhujšem požaru: les sicer zogleni na površini, ne gori pa s plamenom. Impregnacija lesa se izvrši s posebnimi pripravami (navadno vbrizgamo razne raztopine v les pod pritiskom), je zaradi tega precej draga, ali sigurna. Cenejše, zato pa tudi ne tako dobro kot impregnacija je prepleskanje z raznimi raztopinami. Za oba postopka uporabljamo vodene raztopine raznih soli, kot galun, vo-

deno steklo, sadra, razni fosfati, volframove soli, kloridi kalcija, magnezija, cinka, amonija, kositra; glina, borova kislina itd. V prometu so že preizkušeni praški, odnosno soli, ki se potem raztopijo v primerni količini vode. Znani izdelki so n. pr. Flamort, Cellon, Intrammon itd. Še najcenejše sredstvo bi bila raztopina 70 delov sadre (gipsa) in 40 delov amonsulfata na 100 do 120 delov vode. S to raztopino moramo vse lesene dele na podstrešju vsaj dvakrat dobro premazati. Podstrešna tla, ki niso iz ognja varnih snovi, posipamo s plastjo peska ter jih na ta način obvarujemo vsaj za prvo silo požara. Še boljše je plast ilovice in nad njo plast peska. Oboje pa seveda ne sme biti nasuto v predebeli plasti, ker bi se lahko pripetilo, da se slab strop zaradi teže podre.

Gospodarska poslopja, v katerih shranjujemo seno, slamo itd. in ki so po večini popolnoma lesena, bo seveda težko obraniti požara. Če pade bomba v seno ali slamo, bi požara ne mogli preprečiti in ga bomo morali pogasiti. Še nevarnejša so skladišča bencina, mineralnih in drugih lahko vnetljivih olj, ki jih bodo že razstrelilne bombe gotovo vžgale. Tudi pri teh moramo paziti, da bodo zgrajena točno po tozadevnih predpisih in da se bodo upoštevale vse mogoče zaščitne mere. V mestih bi napravila veliko škodo vžigalna bomba, ki bi padla n. pr. na gazometer plinarne, ki bi bil napolnjen z večjo količino svetilnega plina. Nekateri strokovnjaki priporočajo napeti preko teh naprav posebne mreže, ki bi vsaj odbile vžigalne bombe, v kolikor bi jih ne mogle zadržati. Poleg drugih sredstev, ki jih uporabljamo, da napravimo les odpornejši proti požaru, naj omenim tudi omet in razne prevleke, kot rabcic, azbest in pločevina itd. Ni se pa obnesel betonski omet, ki ga brizgamo naravnost na les (Torkret-ov postopek), ker les pod ometom gnije in razpade. Pri tej priliki bi bilo morda umestno, da se seznanimo z ameriškimi poizkusi vzdržljivosti in odpornosti raznih snovi v ognju. V posebni peči so po več ur segrevali razne 3.86 m visoke stebre z najmanjšo nosilnostjo 45 ton v vročini 1250° C in opazovali, kdaj so se ti stebri zaradi obtežbe zrušili. Železobetonski stebri so vzdržali preko osem ur, jekleni s 5 cm debelo oblogo iz betona preko štiri ure, jekleni stebri s 5 cm debelo oblogo iz opeke preko tri ure, jekleni stebri, le deloma ometani, preko ene ure, jekleni stebri, znotraj polnjeni z betonom, do ene ure, leseni stebri do tri-

Anglija

V Edsingwoldu je bila otvorjena druga šola za zaščito pred napadi iz zraka (prva je v Falfieldu). V prvem tečaju nove šole bodo izvežbali 60 učiteljev za poučevanje ljudstva; sprejemali bodo tudi ženske. Oskrbnina je določena na osem šilingov dnevno (160 dinarjev).

V državni tovarni za plinske maske v Blackburnu izdelajo tedensko že pol milijona plinskih mask, ki se shranjujejo v 13 okrožnih skladiščih. Na London odpadejo tri okrožna skladišča, ki so že postavljena, ostalih deset pa je v delu. Iz teh skladišč se bodo plinske maske izdeljevale krajevnim skladiščem, v katerih bo prostora za 30.000 plinskih mask.

Za izvedbo razkuževanja v okviru pasivne zaščite pred napadi iz zraka je na sto tisoč prebivalcev določenih šest oddelkov za razkuževanje. Oddelek šteje šest mož in vodjo. Za prevoz oddelka je predviden avto. K opremi oddelkov spadajo lopate, sekire, čebri, metle, brizgalne cevi, material za označenje zastrupljenih krajev (zastavice in vrvi) ter 200 kg klorovega apna za razkuževanje. K opremi za posameznega člana oddelka spadajo še dve garnituri spodnjega perila in zaščitne obleke ter potrebna telesna razkuževalna sredstva. Za spravljanje okuženih oblek služijo pločevinaste posode, ki se neprodušno (plinodržno) zapirajo.

Program potujoče protiplinske razstave

- Dobova: 26. marec.
Brezice: 27. marec.
Videm-Krško: 29. marec.
Rajhenburg: 30. marec.
Blanca: 31. marec.
Sevnica: 1. april.
Breg: 3. april.
Zidani most: 4. april.
Rimske Toplice:
7. april.
Laško: 8. april.
Zalec: 9. april.
Sv. Peter v Savinjski dolini: 10. april.
Polzela-Braslovče:
11. april.
Šmartno ob Paki:
12. april.
Šoštanj-Topolščica:
13. april.
Velenje: 14. april.
Gor. Dolič: 20. april.
Mislinje: 21. april.
Dovže: 22. april.
Slovenj Gradec:
23. april.
Dravograd-Meža:
24. april.
Prevalje: 25. april.
Vuzenica-Muta:
27. april.
Vuhred-Marenberg:
28. april.
Brezno-Ribnica:
29. april.
Sv. Lovrenc na Pohorju: 30. april.
Ruše: 1. maj.
Bistrica: 2. maj.
Maribor kor. kolodvor:
3. maj.
Obisk razstave je brezplačen, za gasilce obvezen!

ŠIRITE „GASILCA“

četrt ure, nezaščiteni stebri iz litega železa okoli 40 minut in nezaščiteni jekleni stebri le 15 do 20 minut.

Vsekakor preti gosto naseljenim mestom večja nevarnost kot vases in manjšim mestom že zaradi strnjene zidave. Ruski strokovnjak Kosevnikov trdi, da je občutljivost mest proti napadom iz zraka zelo velika in jo izraža z matematično enačbo: stopnja razdejanja mesta od bomb je proporcionalna gostoti zazidanja prostora. Ta formula bi veljala za vse vrste bomb, torej tudi za vžigalne. Ravno to dejstvo je najneugodnejše in to zlasti sedaj, ko gradimo zlasti v vele-mestih, kjer je stavbeni prostor drag, v višave. Pač pa je vsaj v pogledu učinka vžigalnih bomb tolažilno dejstvo, da so moderne zgradbe železobetonske ter kot take ognja varne.

Gasilne priprave, orodje in sredstva

Preden se podrobneje seznanimo z organizacijo gasilske službe in gasilno taktiko, si moramo ogledati v prvi vrsti sredstva in orodje, ki pride za gašenje v poštev. Kot že uvodoma omenjeno, razpolagajo gasilske organizacije v naši banovini z lepim številom gasilnega orodja. V podrobno razlago tega orodja se v tej razpravi ne bomo spuščali, ker bodo s tem orodjem delale gasilske čete. Potrebno pa je natančneje opisati gasilno orodje, sredstva in pripomočke, ki pridejo v poštev za tako zvane hišne gasilce, ki bodo gasili začetne požare.

V primeru, da pričakujemo napad iz zraka, je neobhodno potrebno pripraviti na vsakem podstrešju vsaj najenostavnejše gasilno orodje za gašenje začetnih požarov. Za ta namen bi rabili: lopato za posipanje peska, grabljice z dolgim ročajem, dolge palice, ovite z mokrimi krpami, vedrice z vodo, sod vode, posoda s suhim peskom itd. Še boljše bi bile male brizgalnice kot jih uporabljajo za spiranje avtomobilov in pa ročni gasilni aparati.

(Dalje sledi)

»GASILEC« izhaja vsakega 20. v mesecu in stane za člane letno 20 din, za čete in župe 25 din, za občine in druga oblastva ter zasebnike pa 30 din. Naročnina za inozemstvo 40 din. Posamezna številka stane 2.50 din. — List izdaja Gasilska zajednica za dravsko banovino v Ljubljani, za njo odgovarja Franc Kramberger, mestni uradnik v Mariboru. — Urednik Ljudevit Musek, šolski upravitelj v Ptuj. Za uredništvo odgovoren Franc Kramberger, mestni uradnik v Mariboru. — Tehnični, oziroma strokovni sestavki se objavijo šele potem, ko jih pregleda zajedničin gasilski inspektor. — Tisk Tiskarne sv. Cirila v Mariboru, predstavnik Albin Hrovatin.

Gasilske in uniformske čepice izdeluje

P. S E M K O

krznar in izdelovatelj uniformskih čepic

MARIBOR, GOSPOSKA ULICA 37

Velika zaloga vseh potrebščin za gasilske uniforme - Priznано strokovno in solidno delo - Pri skupnem naročilu **znaten popust!** - Zahtevajte cenik!

JAKOB KELC

krojač za dame in gospode, specialist za vsakovrstne uniforme. Cene brezkonkurenčne. **Maribor, Slomškov trg 6.**

GASILCI!

Čepice, svečane in delovne uniforme, sukno, platno, pasove ter vse ostale gasilske potrebščine Vam nudi dobro in poceni **SENČAR METOD, ŠTRIGOVA PRI LJUTOMERU** (telefon št. 2), Dravska banovina. Zahtevajte cenik in vzorce, na ogled Vam pošljem eventuelno gotove uniforme.

Izdelujem po najnovejšem pariškem kroju vse vrste uniform ter vsa v to stroko spadajoča dela

VOJSK FRANJO

splošno krojaštvo

MARIBOR, Slovenska ul. 36

TUDI VI RABITE stroje, motorje, poljski železniški material, traverze, transmisije, ograje, cevi, vse dobite kot priložnostno priliko, tudi raznovrstne kovine in vse rabljene kovinske predmete pri tvrdki **JUST. GUSTINCIČ, Maribor, Tattenbachova ul. 14.** Istotako se priporoča mehanična delavnica, lastna poniklovalnica, zavod za emajliranje, trgovina koles in otroških vozičkov. Tudi kupujemo po solidni ceni ves gori omenjeni material.

Veliko izbiro moških klobukov in športnih čepic nudi po najnižji ceni tvrdka

Bogataj & Janc

Maribor, Gosposka ulica 3

In vsi so bili zadovoljni . . .
s ceno in blagom,
ker so naročali v

Tiskarni sv. Cirila v Mariboru in Ptuju

Vsak zaveden Slovenec
zavaruje edinole pri naši domači

Vzajemni zavarovalnici v Ljubljani

požar, vlom, steklo, zvonove, nezgode, življenje in
v »Karitas«-oddelku: posmrtnino, doto in starostno
preskrbo.
Centrala: V Ljubljani, Miklošičeva cesta šte. 19. — Lastna
palača. Telefon šte. 2521 in 2522.
Podružnica: V Celju, palača Ljudske posojilnice.
Glavno zastopstvo: V Mariboru, Loška ulica šte. 10. — V Novem mestu,
Ljudska posojilnica.

Krajevni zastopniki v vseh farah

ČERČE IVAN, sedlar in jermenar

Maribor, Rotovski trg 7

Zaloga delovnih in paradnih gasilskih pasov, zaščitnih torb za sekire,
reševalnih nosil, torbic za zdravila in zajeznih prtov.

GASILSKA ČETA RADENCI OB KOLPI

želi nabaviti dvokolesno ali

štirikolesno ročno brizgalno, ki je v dobrem stanju. Ponudbe pošljite
četi z navedbo najnižje cene.

*Varčujte in nalagajte svoje prihranke
v domači, mestni savod v*

MESTNO HRANILNICO, MARIBOR

Orožnova ulica 2

Uradne ure od 9—12